

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI.410.002.03.2023

Pan
Grzegorz Owiński
Dyrektor
Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących
im. Kazimierza Wielkiego
w Busku-Zdroju
ul. Janusza Kusocińskiego 3B
28-100 Busko-Zdrój

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/059 Funkcjonowanie szkolnych systemów oceniania osiągnięć edukacyjnych
i zachowania uczniów w województwie świętokrzyskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	II Liceum Ogólnokształcące w Busku-Zdroju (dalej: Liceum) w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Kazimierza Wielkiego, ul. Janusza Kusocińskiego 3B, 28-100 Busko-Zdrój (dalej: Szkoła).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Owsiański, Dyrektor Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Kazimierza Wielkiego w Busku-Zdroju (dalej: Dyrektor) od 1 września 2022 r.; wcześniej stanowisko to zajmowała Lucyna Wojnowska. (akta kontroli str. 4-6)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie i wdrażanie wewnętrznych systemów oceniania uczniów. 2. Realizacja i dokumentowanie procesu oceniania uczniów. 3. Nadzór pedagogiczny nad ocenianiem uczniów.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2020/2021-2022/2023. Dla realizacji celów kontroli mogły być wykorzystane dowody sporządzone w latach wcześniejszych, a także dane statystyczne z tych okresów związane z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę Kontrolerzy	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach <ol style="list-style-type: none"> 1. Violetta Nowak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie nr LKI/13/2023 z 9 stycznia 2023 r. 2. Iwona Reznier, doradca ekonomiczny, upoważnienie nr LKI/33/2023 z 1 marca 2023 r. (akta kontroli str.1-3)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą określono w statucie Liceum wewnętrzne zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów (WZO), realizując wymóg art. 98 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe³, a także ustalono przedmiotowe zasady oceniania (PZO). Nie zostały one jednak opracowane w pełni rzetelnie. W statucie nie ustalono wymaganych przepisami warunków i trybu otrzymania przez uczniów wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i rocznej oceny zachowania oraz sposobu usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach edukacyjnych przez uczniów pełnoletnich. Przyjęte w WZO kryteria decydujące o wystawieniu poprawnej i nieodpowiedniej oceny zachowania nie zostały sformułowane właściwie, a wskazane ewentualne konsekwencje otrzymania przez ucznia oceny nagannej nie znajdują uzasadnienia w przepisach oświatowych. PZO z trzech przedmiotów spośród czterech poddanych analizie nie zostały sporządzone rzetelnie, gdyż nie zawierały niektórych ustaleń wymaganych statutem, a część zapisów nie była zgodna z przepisami oświatowymi; niezgodności takie powtórzyły się także w dwóch innych PZO opracowanych w Liceum.

Ocenianie zachowania uczniów klas, których dokumentacja była badana, odbywało się zgodnie z zasadami przewidzianymi w WZO, a szkolna praktyka oceniania ich osiągnięć edukacyjnych w odniesieniu do trzech z czterech wybranych zajęć edukacyjnych w większości realizowała przyjęte uregulowania wewnętrzne lub została uzasadniona przez nauczycieli np. potrzebą uwzględnienia sytuacji ucznia lub niedoskonałości skali punktowych oceny prac pisemnych. W ocenianiu uczniów w ramach wychowania fizycznego nie zachowano częstotliwości oceniania aktywności uczniów, przyjętej w PZO, a ocenianie prac pisemnych z matematyki nie było zgodne z PZO. Niezgodnie z przepisami, zaleceniami władz oświatowych i dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej⁴, nauczyciele matematyki wpisywali do dzienników wyniki matur próbnych i diagnoz po przeliczeniu ich na oceny szkolne według skali ustalonej w PZO dla ocen bieżących, co wyjaśniano większą wartością informacyjną takiej formy ocen lub poczynionymi uzgodnieniami (z uczniami i rodzicami).

Do Liceum przyjęto troje uczniów z innych szkół, jednak działania związane z organizacją egzaminów klasyfikacyjnych dla tych uczniów, w celu uzupełnienia różnic programowych powstałych w wyniku zmiany szkoły, nie zostały przeprowadzone prawidłowo. Właściwie dokumentowano proces oceniania w dziennikach i arkuszach ocen i prawidłowo zorganizowano egzamin poprawkowy.

Dyrektor sprawował nadzór pedagogiczny w oparciu o prawidłowo sporządzony plan nadzoru, uwzględniający pełny zakres zagadnień związanych z obszarem oceniania uczniów. Klasyfikowanie i promowanie uczniów odbywało się na podstawie odpowiednich uchwał podejmowanych przez Radę Pedagogiczną Szkoły.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, ze zm.

⁴ Instytucja odpowiedzialna za przygotowywanie i organizowanie zewnętrznego systemu oceniania, we współpracy z ośmioma okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi, dalej CKE.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Tworzenie i wdrażanie wewnętrznych systemów oceniania uczniów

Opis stanu faktycznego

1. W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 do Szkoły⁶ uczęszczało odpowiednio 605, 665 i 741 uczniów, zatrudniono 50, 51 i 58 nauczycieli, w tym średnio 79% nauczycieli dyplomowanych. Żaden uczeń Liceum nie był objęty kształceniem specjalnym, w roku szkolnym 2022/2023 siedmiu uczniów przedstawiło opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej dotyczące specyficznych trudności w uczeniu się.

(akta kontroli str. 7-8)

2. W okresie objętym kontrolą obowiązywał statut Liceum przyjęty uchwałą Rady Pedagogicznej Szkoły⁷ nr 21/2019/2020 z 1 kwietnia 2020 r., który był dwukrotnie zmieniany (uchwałami nr 19/2020/2021 z 16 czerwca 2021 r. i nr 17/2022/2023 z 4 stycznia 2023 r.), przy czym w każdym przypadku opracowano tekst jednolity tych dokumentów obejmujący wprowadzone zmiany. Ponadto przyjęto statut Szkoły, w którym uregulowano sprawy ogólne (wspólne) dotyczące funkcjonowania Liceum, Technikum i Szkoły Branżowej. W okresie objętym kontrolą obowiązywał statut Szkoły przyjęty uchwałą Rady nr 22/2019/2020 z 1 kwietnia 2020 r., który był trzykrotnie zmieniany (uchwałami Rady nr 24/2021/2022 z 29 czerwca 2022 r., nr 10/2022/2023 z 14 września 2022 r. i nr 18/2022/2023 z 4 stycznia 2023 r.). Statuty Liceum i Szkoły zawierały WZO (w VIII rozdziale).

(akta kontroli str. 9-158)

Dyrektor wyjaśnił: w latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 *zmieniano Statut II Liceum Ogólnokształcącego i Statut Szkoły ze względu na zmiany przepisów oświatowych. Nie prowadzono diagnozy/analizy przez dyrekcję lub zespół ds. nowelizacji statutu we współpracy z samorządem uczniowskim, radą rodziców. W tym czasie stworzono regulamin i procedury postępowania podczas pandemii, które okazały się niezbędne do funkcjonowania w czasie zagrożenia zakażeniem COVID-19. (...).*

(akta kontroli, str. 235)

Statuty Szkoły i Liceum udostępniono na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej, a statut Szkoły dodatkowo na stronie internetowej, w zakładce *Informacje dla uczniów*⁸.

(akta kontroli str. 157,163)

W okresie objętym kontrolą nauczycielskie zespoły przedmiotowe lub nauczyciele uczący danego przedmiotu opracowali PZO dla wszystkich przedmiotów realizowanych w Liceum⁹.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Oprócz Liceum Ogólnokształcącego w Szkole prowadzono kształcenie w ramach Technikum nr 3 o czteroletnim/ pięcioletnim cyklu kształcenia (na podbudowie odpowiednio gimnazjum/ szkoły podstawowej), w ramach którego kształcono w następujących zawodach: budownictwo (symbol cyfrowy zawodu: 311204), geodezja (311104), architektura krajobrazu (314202), hotelarstwo (422402) i logistyka (333107) oraz Branżowej Szkoły I stopnia nr 3 w zawodach, elektryk i monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie (w klasach dwuzawodowych).

⁷ W Szkole nie powołano rady szkoły. Zgodnie z art. 82 ust. 2 Prawa oświatowego, w szkołach, w których rada szkoły nie została powołana, jej zadania wykonuje rada pedagogiczna (dalej: Rada).

⁸ <https://zstiobusko.bip.gov.pl/statuty-jednostki/statuty-jednostki.html>; <https://www.budowlanka.edu.pl/prawo-dziecka-ucznia.html> (dostęp 12 stycznia 2023 r.).

⁹ Zespół nauczycieli języków obcych opracował wspólny PZO dla języka angielskiego i języka niemieckiego, nauczyciele matematyki, chemii odpowiednio PZO z tych przedmiotów, a zespół nauczycieli przedmiotów rekreacyjno-sportowych – PZO z wychowania fizycznego.

(akta kontroli str. 164-229)

W Szkole ustalono zasady organizacji zdalnego nauczania, w tym procedury oceniania i klasyfikowania uczniów¹⁰, o których mowa w § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19¹¹. Zdecydowano, że nauczanie to będzie realizowane z wykorzystaniem dziennika elektronicznego. W okresie zdalnego nauczania monitorowanie postępów uczniów, sposób weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów, w tym również informowanie uczniów lub rodziców o postępach ucznia w nauce był oparty na obowiązującym WZO przy uwzględnieniu specyfiki związanej z nauczaniem na odległość. Przyjęto także rozwiązania szczegółowe np. do monitorowania postępów uczniów i weryfikacji ich pracy służyły nauczycielom zrealizowane i odesłane przez ucznia odpowiedzi na polecenia/ ćwiczenia/ zadania/ karty pracy, przy czym wszystkie materiały/zadania do wykonania (poza sprawdzianami) miały korespondować z realizowanymi treściami nauczania i należało je przekazywać uczniom w godzinach od 7:00 do 8:00, aby uniknąć nadmiernego obciążania uczniów pracami w ciągu dnia. W procedurach tych przewidziano możliwość modyfikowania programów nauczania (szczególnie w odniesieniu do kształcenia zawodowego realizowanego w Szkole). Szczególną uwagę zwrócono na potwierdzanie przez uczniów udziału w zajęciach oraz usprawiedliwianie nieobecności, przyjęto także procedurę potwierdzania przez uczniów, że zajęcia się odbyły oraz umożliwienie uczniom uczestniczenia w konsultacjach.

(akta kontroli str. 506-510)

W statucie Liceum, zgodnie z art. 44b ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹², określono ogólne wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen klasyfikacyjnych (śródrocznych i rocznych), przy czym zgodnie z § 65 ust. 2 i § 64 ust. 2 statutu, szczegółowe wymagania dotyczące form i kryteriów oceniania powinni sformułować nauczyciele w ramach zespołów przedmiotowych. Wskazano także, że na początku każdego roku szkolnego nauczyciele i wychowawcy klas, przekazują uczniom i ich rodzicom¹³ harmonogram dni otwartych i wywiadówek, przedstawiają ogólne zasady WZO, w tym informują o warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych (§ 62 ust. 4 i 5, § 64 ust. 3 statutu). W WZO wskazano także sposoby ustalania bieżącej i śródrocznej oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych poprzez określenie:

- form aktywności uczniów, które podlegają ocenie. Zaliczono do nich: prace pisemne (tj. pracę klasową obejmującą większą partię materiału, trwającą co najmniej jedną godzinę lekcyjną; sprawdzian obejmujący większą partię materiału oraz kartkówkę trwająca nie dłużej niż 20 minut, obejmującą materiał z trzech ostatnich lekcji z uwzględnieniem podstawowych wiadomości z omawianego działu); odpowiedzi ustne; prace domowe; pracę i aktywność na lekcji oraz inne obszary aktywności ucznia wynikające ze specyfiki przedmiotu;

¹⁰ Zarządzeniem Nr 29/2019/2020 Dyrektora z 24 marca 2020 r. z późniejszymi zmianami wprowadzonymi m.in. w ramach 15 zarządzeń Dyrektora wydanych w latach 2020/2021 i 2021/2022 (do grudnia 2021 r.) obejmującymi decyzje organizacyjne, tj. kolejne przedłużenia nauki w trybie zdalnym, zalecenia dotyczące nauczania uczniów z niepełnosprawnościami, którzy ze względu np. na warunki domowe nie mogli uczyć się zdalnie w domu, możliwość uczestniczenia w zajęciach stacjonarnych dla uczniów klas maturalnych oraz organizacji zajęć praktycznych dla uczniów Technikum nr 3 i Szkoły Branżowej I stopnia.

¹¹ Dz. U. poz. 493, ze zm.

¹² Dz. U. z 2022 r. poz. 2230.

¹³ W tym i w następnych zapisach uwzględniono zarówno rodziców jak i prawnych opiekunów uczniów.

- ogólnych wskazówek dotyczących ustalania ocen śródrocznych i rocznych, z których wynikało, że przy ustaleniu tych ocen bierze się pod uwagę oceny z wszystkich form aktywności, przy czym ocena śródroczna powinna być wypadkową ocen cząstkowych, ale nie średnią arytmetyczną tych ocen. Przy ustalaniu ocen z wychowania fizycznego i muzyki należało w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć, a w przypadku wychowania fizycznego także systematyczne uczestnictwo w zajęciach oraz aktywność w działaniach szkoły na rzecz kultury fizycznej (§ 70 ust. 5 statutu);
- zasadę jawności oceniania (oceny powinny być jawne zarówno dla ucznia jak i jego rodziców) i konieczność uzasadniania ustalonej oceny poprzez wskazanie zalet i braków oraz form, sposobów i terminów poprawy (prace pisemne powinny zawierać pisemną recenzję sporządzoną przez nauczyciela);
- skali ocen, tj. od oceny niedostatecznej (1) do celującej (6), przy czym *plusy i minusy* mogły być stosowane tylko w ocenianiu bieżącym;
- ustalono także, że nieobecność nieusprawiedliwiona na zapowiedzianej wcześniej klasówce jest równoznaczna z wystawieniem uczniowi oceny niedostatecznej. W przypadku nieobecności usprawiedliwionej termin i forma zaliczenia materiału objętego sprawdzianem zostaje uzgodniona indywidualnie z nauczycielem (§ 66 ust. 4 statutu).

Zgodnie z wymaganiami sformułowanymi w art. 44g i art. 44h ust. 6 ustawy o systemie oświaty, w statucie określono terminy i formy informowania ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych. W statucie ustalono, że na miesiąc przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem Rady nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne oraz wychowawca oddziału powinni poinformować ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, a na dwa tygodnie przed śródrocznym posiedzeniem Rady należy poinformować ucznia i jego rodziców (rodziców za pośrednictwem dziennika elektronicznego) o przewidywanych niedostatecznych śródrocznych ocenach (§ 70 ust. 9 i 11 statutu). Wychowawców zobowiązano do poinformowania rodziców o *skutkach ustalenia uczniowi nagannej rocznej oceny klasyfikacyjnej* (§ 64 ust. 2 statutu), przy czym skutki owe nie zostały opisane w statucie i nie wynikają z przepisów oświatowych, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W statucie określono zasady zgłaszania nieprzygotowania do zajęć. Uczeń miał prawo do zgłoszenia nieprzygotowania jeden lub dwa razy w semestrze – zależnie od liczby godzin zajęć w tygodniu, przy czym prawo to nie przysługiwało uczniom w ostatnim semestrze nauki w klasie programowo najwyższej i wszystkim pozostałym na miesiąc przed klasyfikacją śródroczną i roczną (§ 67 ust. 1 i 2). Ustalono także dni, w których nie powinno się wystawiać ocen niedostatecznych (np. dni następujące bezpośrednio po świątach religijnych).

W statucie przedstawiono zasady udostępniania uczniowi i rodzicom sprawdzonych i ocenionych pisemnych prac ucznia oraz innej dokumentacji dotyczącej oceniania, o której mowa w art. 44e ust. 5 ustawy o systemie oświaty. Nauczyciel powinien ocenić i udostępnić uczniom pisemne prace kontrolne w ciągu dwóch tygodni (nauczycielom języka polskiego pozostawiono na sprawdzenie trzy tygodnie). Z pracami tymi mogli zapoznać się także rodzice uczniów w czasie wywiadówek i indywidualnych spotkań z nauczycielem uczącym przedmiotu. Na wniosek ucznia lub jego rodziców także inna dokumentacja dotycząca oceniania (np. prace egzaminacyjne z egzaminów poprawkowych i klasyfikacyjnych) ucznia powinna być udostępniana do wglądu uczniowi lub jego rodzicom w terminie wyznaczonym przez nauczyciela i w jego obecności. Statut Liceum obowiązujący w latach szkolnych

2020/2021 i 2021/2022 zawierał przepis zakazujący kopiowania i powielania dokumentacji dotyczącej oceniania uczniów w czasie wglądu do nich (§ 63 ust. 7), co zostało zmienione w tekście statutu obowiązującym od 4 stycznia 2023 r.

Zgodnie z § 47 ust. 1 pkt 4 statutu Liceum, nauczyciele byli uprawnieni do ustalenia zasad oceniania wykonanej przez uczniów pracy domowej ze swojego przedmiotu.

W Szkole nie skorzystano z możliwości ustalenia w statucie szczegółowych zasad, stosowanych w bieżącym ocenianiu, w tym: (1) minimalnej liczby ocen, która powinna być wystawiona przez nauczyciela z przedmiotu; (2) zastrzeżenia, że oceny powinny być wystawiane przez cały semestr, nie tylko w ostatnim miesiącu; (3) określenia ogólnoszkolnych zasad oceniania/punktowania prac pisemnych; (4) uwzględnienia wpływu poszczególnych form aktywności uczniów na ocenę końcową (w Szkole nie przyjęto systemu wag oceniania różnych form aktywności uczniów); (5) możliwości poprawy prac pisemnych; (6) sposobu uwzględniania w ocenianiu śródrocznym/rocznym oceny wynikającej z poprawy prac pisemnych; (7) sposobu wykorzystania średniej ocen wskazywanej przez dziennik elektroniczny; (8) sposobu dokumentowania oceniania zachowania uczniów i innych spraw, których unormowanie na poziomie szkolnym pozwoliłoby prowadzić rzetelny nadzór nad procesem wewnątrzszkolnego oceniania uczniów. Nie zamieszczono także wymogu, by zasady te ustalono w PZO.

(akta kontroli, str. 53-54, 56-87, 88-143)

Dyrektor wyjaśnił: *zapis, który regulował minimalną liczbę ocen cząstkowych w semestrze z przedmiotu, został omyłkowo usunięty. Nauczyciele stosują zasadę minimum 3 oceny w semestrze. Systematyczność wystawiania ocen jest na bieżąco monitorowana przez dyrekcję Szkoły. Ocenianie prac wynika ze specyfiki danego przedmiotu, stąd rozbieżność w skali procentowej na poszczególne oceny. Również możliwości poprawy prac pisemnych i sposobu uwzględniania oceny wynikającej z poprawy prac pisemnych, ustalają nauczyciele poszczególnych przedmiotów. Średnia ocen wskazywana przez dziennik elektroniczny jest tylko wskazówką dla nauczyciela, ale nie jest wyznacznikiem dla wystawienia oceny na co wskazuje § 70 ust. 3 Statutu II Liceum Ogólnokształcącego. Sposób dokumentowania pozwala na rzetelny nadzór nad procesem wewnątrzszkolnego oceniania uczniów, ponieważ wszystkie informacje na temat zachowania uczniów zawiera dziennik elektroniczny - uwagi negatywne i pozytywne oraz inne wpisy.*

(akta kontroli, str. 236-237)

W statucie Liceum określono zasady przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych, poprawkowych oraz sprawdzianów wiedzy i umiejętności, o których mowa odpowiednio w art. 44l ust. 1; 44m ust. 1 i 44n ust. 4 ustawy o systemie oświaty (§ 71-§ 73) i zasady te nie zostały zmienione na czas nauki zdalnej. Jednak skład komisji do ustalenia oceny z zachowania, w przypadku wniesienia zastrzeżeń przez ucznia lub jego rodziców do tej oceny nie został określony prawidłowo. W statucie nie określono także trybu działań, które podejmuje uczeń i nauczyciel w celu otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej, co było wymagane art. 44b ust. 6 pkt 6 w związku z art. 44b ust. 10 ustawy o systemie oświaty. Zostało to opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W statucie Liceum obowiązującym od 4 stycznia 2023 r. uproszczono niektóre zapisy, lecz nie wszystkie były czytelne, gdyż przy kolejnej zmianie nie zawsze aktualizowano zawarte w nich odwołania. Przykładowo, w § 71 ust. 10 statutu, wskazano, że ocena niedostateczna ustalona przez komisję może być zmieniona w wyniku egzaminu poprawkowego, jednak nie wskazano, że będzie to możliwe tylko po spełnieniu dodatkowego warunku określonego w art. 44m ust. 1 ustawy o systemie oświaty; uzupełnień i poprawy wymagały także § 59 ust. 1, § 61 ust. 2 pkt 1 lit. b, § 62 ust. 7, § 70 ust. 10, § 73 ust. 14 statutu.

(akta kontroli, str., 88-143)

Dyrektor wyjaśnił: w najbliższym czasie planowane są prace związane z wprowadzeniem zmian w Statucie Szkoły, uwzględniające najnowsze przepisy oświatowe. Dokonane zostaną także korekty w ocenianiu wewnątrzszkolnym i przedmiotowych zasadach oceniania.

(akta kontroli, str. 239)

Od roku szkolnego 2022/2023 w statucie Szkoły zostały określone szczegółowe zasady organizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, zgodnie z art. 125a ust. 7 Prawa oświatowego (§ 31a-§ 31e statutu).

(akta kontroli, str. 59-62)

3. W PZO z chemii¹⁴ określono cele kształcenia, a także formy sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów z tego przedmiotu, do których zaliczono m.in. aktywność na lekcji (przy czym nie zostały określone sposoby wystawienia takiej oceny). Uwzględniono możliwość poprawienia ocen ze sprawdzianów, ale tylko tych, które oceniono na niedostateczny lub dopuszczający, mimo że zgodnie z § 62 ust. 3 pkt 6 statutu, ocenianie wewnątrzszkolne wymaga m.in. ustalenia warunków i trybu poprawiania (wszystkich) ocen klasyfikacyjnych. W PZO określono sposoby informowania uczniów i rodziców o przewidywanej ocenie śródrocznej i rocznej, przy czym przyjęto, że rodzice i uczniowie będą informowani o każdej przewidywanej ocenie śródrocznej (w WZO wskazano obowiązek informowania o przewidywanych ocenach niedostatecznych).

(akta kontroli, str. 180-191)

Nauczycielka chemii wyjaśniła: uczniowie mają możliwość poprawiania dowolnej oceny klasyfikacyjnej na wyższą i takie przypadki miały miejsce. W PZO uwzględniono przypadki poprawy ocen, które zdarzają się najczęściej. (...) W PZO nie ma zapisu odnośnie zasad oceniania uczniów z aktywności; jest to niedopatrzenie i zostanie ono poprawione. Uczniowie zostali poinformowani ustnie na początku roku szkolnego, że za 3 plusy mogą otrzymać ocenę 5, za dwa plusy 4, a za jeden 3. Za bardzo trudne zadania oraz nietypowe rozwiązania, uczniowie mogą otrzymać ocenę 6. Za brak wykonywania poleceń nauczyciela podczas zajęć mogą otrzymać ocenę 1.

(akta kontroli, str. 480)

W PZO z chemii przyjęto wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych ocen oraz sposób udostępniania do wglądu sprawdzonych prac pisemnych, przy czym wymagania na ocenę celujący zostały określone niezgodnie z przepisami oświatowymi, a zasady udostępniania sprawdzonych prac określono niezgodnie ze statutem, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

(akta kontroli, str. 180-191)

W PZO z języków obcych wskazano cele edukacyjne i obszary aktywności ucznia podlegające ocenie oraz wymagania programowe w zakresie czterech podstawowych sprawności językowych (słuchanie, mówienie, pisanie i czytanie) na poszczególne oceny. Przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej z języków obcych brana była pod uwagę średnia ocen wyliczona przez dziennik elektroniczny (przy zaznaczeniu, że nie była ona jedynym wyznacznikiem), tj. przy średniej ocen od 1,0 do 1,69 wystawiano ocenę niedostateczny; od 1,7 do 2,59 – dopuszczający; od 2,6 do 3,59 – dostateczny; od 3,6 do 4,59 – dobry; od 4,6 do 5,0 – bardzo dobry, a powyżej 5,01 – celujący. Ustalono także szczegółowe zasady sprawdzania i oceniania bieżącego, w tym punktację prac pisemnych. Zgodnie z tymi zasadami ocena celujący może być wystawiona tylko jeśli uczeń wykaże się znajomością materiału ponad program nauczania, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

¹⁴ Szczegółowym badaniem objęto PZO z: chemii, języków obcych, matematyki oraz wychowania fizycznego, obowiązujące w okresie objętym kontrolą, dokonano także analizy wszystkich PZO z przedmiotów ogólnokształcących w zakresie określenia wymagań edukacyjnych na ocenę celujący.

Na zajęciach z języków obcych przyjęto inną zasadę zgłaszania nieprzygotowania do zajęć niż w WZO (dwa razy w semestrze przy dwóch godzinach przedmiotu w tygodniu zamiast jednego nieprzygotowania), przyjęto także, że ocena z poprawy sprawdzianu jest oceną ostateczną i otrzymuje wagę taką samą jak sprawdzian (pkt VIII.10 PZO), mimo że w Szkole nie przyjęto systemu wag dla oceny poszczególnych aktywności uczniowskich. W PZO nie określono zasad oceny pracy domowej, a także postępowania w przypadku niewykonania jej przez uczniów wbrew wskazaniom statutu Liceum (§ 47 ust. 1 pkt 4 w dokumencie obowiązującym w roku szkolnym 2021/2022 i § 51 w obowiązującym obecnie).

(akta kontroli, str. 164-179)

Przewodnicząca zespołu przedmiotowego wyjaśniła: *uwzględniono możliwość większej liczby nieprzygotowań w klasach niższych (...) [Poprawa] prac pisemnych PZO nie została (...) doprecyzowana. Bierzymy pod uwagę ocenę z pracy kontrolnej w wyznaczonym terminie, ale i ocenę poprawioną, gdyż każdemu, nawet bardzo dobremu uczniowi może zdarzyć się gorszy dzień. Często uczniowie podchodzą jednak do tej możliwości w sposób nieodpowiedzialny. (...) Słowo waga zostało mylnie użyte, chodziło o ważność. Nie zauważono, że określono cel sporządzania pracy domowej, ale brak jest zasad jej oceny. Bardzo rzadko się zdarza ocenianie prac domowych, ponieważ uczniowie stosują plagiaty (...). U słabszych uczniów ocena z pracy domowej daje możliwość poprawy oceny w przypadku np. zagrożenia oceną niedostateczną, służy też wzmocnieniu pozytywnemu takiego ucznia.*

(akta kontroli, str. 473-474)

Zgodnie z PZO z języków obcych (pkt VIII.16), uczniowie, którzy z przyczyn losowych (np. choroba) opuścili kilka kolejnych lekcji byli zobowiązani są do nadrobienia zaległego materiału i wykazania się jego znajomością podczas odpowiedzi ustnej.

(akta kontroli str. 164-179)

Nauczycielka wyjaśniła: *(...) uczniowie, którzy z przyczyn zdrowotnych, usprawiedliwionych opuścili kilka zajęć mają możliwość indywidualnej konsultacji z nauczycielem w celu wyjaśnienia trudniejszych kwestii np. gramatyki. Pozwala to na bieżące eliminowanie braków oraz błędów w przygotowywaniu się do sprawdzianów, prac klasowych czy egzaminu maturalnego. Zaś uczniowie, którzy opuścili zajęcia z przyczyn nieusprawiedliwionych mają obowiązek udzielić odpowiedzi ustnej lub pisemnej w terminie do 2 tygodni.*

(akta kontroli, str. 474)

NIK zauważa, że brzmienie zacytowanego wyżej pkt VIII.16 PZO nie jest zgodne z przedstawioną interpretacją, a uczniom dotkniętym sytuacjami losowymi i chorobą należałoby zaproponować skorzystanie z pomocy, gdyż zgodnie z art. 1 Prawa oświatowego, szkoła m. in. zapewnia opiekę uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej.

W PZO z matematyki ustalono formy sprawdzania poziomu wiedzy i umiejętności uczniów, oceniania ich aktywności na zajęciach (poprzez wystawianie plusów i możliwość zamiany trzech plusów na ocenę bardzo dobry), prac pisemnych uczniów (opracowano skalę procentową dla poszczególnych ocen) oraz prac domowych. PZO nie zawierało kryteriów branych pod uwagę przy wystawianiu ocen bieżących, śródrocznych i końcoworocznych, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z opisanymi w PZO zasadami organizowania, oceniania i poprawiania prac pisemnych z matematyki, oceny ze sprawdzianów i prac klasowych mogły być poprawiane, jednak tylko w sytuacji, gdy uczeń: *systematycznie uczęszcza na lekcje, wykonuje polecenia nauczyciela, bierze aktywny udział na lekcji w miarę*

swoich możliwości. Uczeń za celowe utrudnianie prowadzenia lekcji oraz utrudnianie uczenia się innym traci możliwość poprawiania oceny.

(akta kontroli str. 192-198)

Przewodniczącą zespołu przedmiotowego wyjaśniła: *każdy uczeń ma prawo poprawy oceny. Opisana sytuacja dotyczy dodatkowych ponad programowych popraw. W szkole jest wielu uczniów, którzy nie mają predyspozycji do matematyki, ale są bardzo pracowici i systematyczni. Dlatego niezbędne są dodatkowe spotkania z uczniami w celu poprawy oceny. Często poprawy ocen poprzedzone są dodatkowymi objaśnieniami i zadaniami z przerobionego materiału. Zapis powstał w celu wyeliminowania negatywnych zachowań na lekcji jako czynnik mobilizujący do pracy uczniów mających arogancki stosunek do przedmiotu, nauczyciela oraz społeczności klasowej.*

(akta kontroli, str. 448)

NIK zwraca uwagę, że zachowanie uczniów nie powinno mieć wpływu na ocenę klasyfikacyjną, nawet poprzez ograniczenie *kłopotliwym uczniom* możliwości poprawy oceny bieżącej.

W PZO określono warunek wykluczający możliwość ubiegania się uczniów o wyższą niż przewidywana oceny śródrocznej/rocznej klasyfikacyjnej z matematyki. Prawa do poprawy tych ocen nie będzie miał uczeń, *który w ciągu semestru nie próbuje poprawić żadnej oceny ze sprawdzianów i prac klasowych (najmniej dwie).*

Przewodnicząca zespołu przedmiotowego wyjaśniła: *punkt ten dotyczy uczniów z ocenami niedostatecznymi, którzy nie pracują systematycznie, unikają sprawdzianów i ich popraw w wyznaczonych terminach, a wyrażają chęć poprawy dopiero tuż przed końcem semestru (...)* Matematyka jest przedmiotem obowiązkowym na maturze i jak powszechnie wiadomo sprawiającym problemy uczniom, więc nauczyciele starają się znaleźć sposoby i stosują różne środki oraz metody, aby zmobilizować wszystkich uczniów do systematycznej pracy.

(akta kontroli str. 447)

NIK zauważa, że warunek ten nie jest czytelny, gdyż z jednej strony mówi o niepoprawieniu żadnej oceny a z drugiej wymaga poprawienia co najmniej dwóch.

W PZO z wychowania fizycznego ustalono kryteria kontroli i oceny ucznia, zasady oceniania bieżącego śródrocznego i rocznego. Oceny bieżące uczeń mógł otrzymać za: aktywność (co najmniej trzy w semestrze, przy czym jeśli regularnie uczestniczył w zajęciach i zaliczył wszystkie sprawdziany otrzymywał ocenę bardzo dobry, ocena ta była obniżana za nieusprawiedliwioną nieobecność na zajęciach lub niećwiczenie z powodu braku stroju); postęp w sprawności (na podstawie sprawdzianów) i opanowaniu umiejętności (od czterech do sześciu ocen w semestrze – oceniania była technika wykonania elementów wybranych gier zespołowych), za wiadomości i reprezentowanie szkoły (PZO zawiera następujący zapis: *uczeń, który reprezentuje szkołę na zawodach sportowych otrzymuje za swój start ocenę celującą jako wykraczanie poza program zajęć*). Ustalono także kryteria na poszczególne oceny śródroczne i roczne. W PZO nie uwzględniono sytuacji, gdy uczeń wnioskując o zwolnienie z ćwiczeń w przypadku chwilowej niedyspozycji na podstawie informacji od rodziców, własnej deklaracji (uczeń pełnoletni) lub zaświadczenia.

(akta kontroli, str. 199-212)

Przewodniczący zespołu przedmiotowego wyjaśnił: *zawsze respektujemy zwolnienia i zaświadczenia, które otrzymaliśmy od rodziców (...), lekarza oraz ucznia pełnoletniego. Natomiast, żeby wyeliminować nagminne zgłaszanie przez młodzież pełnoletnią, niemożność wykonywania ćwiczeń w danym dniu, np. z powodu bólu głowy, weryfikujemy czy faktycznie byli przygotowani do lekcji, sprawdzając posiadanie stroju sportowego. Wówczas mają obowiązek się przebrać, ale nie uczestniczą aktywnie w zajęciach, lekcję obserwują z ławeczki lub trybun pod*

kontrolą nauczyciela. W związku z tym uczeń zgłaszający nieprzygotowanie do zajęć na podstawie zaświadczenia dostarczonego od rodzica lub lekarza nie uczestniczy w aktywnych formach prowadzonej lekcji wychowania fizycznego. Wyjątek od tego stanowi sytuacja, gdy uczeń na podstawie zgłoszonego nauczycielowi nieprzygotowania uczestniczy w lekcji, gdy sprawdzane są wiadomości teoretyczne ucznia z zakresu kultury fizycznej na podstawie przeprowadzonego testu lub rozmowy.

(akta kontroli str. 500)

W PZO z przedmiotów edukacja dla bezpieczeństwa i podstawy przedsiębiorczości wskazano, że ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 216-229)

4. W statucie określono warunki i sposoby ustalania śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych zachowania uczniów, przy uwzględnieniu obszarów wskazanych w § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych¹⁵. Nie określono jednak warunków i trybu otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z art. 44b ust. 6 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, ustalono także kryteria oceniania zachowania, które odwoływały się do ww. obszarów, a także do *regulaminu szkolnego* (§ 74 ust. 2b, 5b i 6b statutu). Ocenę zachowania bardzo dobry mógł otrzymać uczeń, który: rzetelnie wywiązywał się z obowiązków szkolnych, przestrzegał postanowień *regulaminu szkolnego* (tj. troszczył się o mienie szkolne, opuścił do 10 godzin nieusprawiedliwionych w semestrze i kilka razy spóźnił się), chętnie angażował się w życie szkoły i klasy (jednak nie było to działanie z jego inicjatywy), wyróżniał się kulturą osobistą, właściwą postawą wobec nauczycieli, pracowników Szkoły, koleżanek i kolegów, był koleżeński, uczciwy, zdyscyplinowany, prawdomówny, nie odmawiał pomocy innym, nie był obojętny na zło; poprawną ocenę mógł otrzymać uczeń, który m.in. wykazywał najczęściej *obojętny stosunek do problemów innych, jest niesamodzielny i podporządkowany*. Ocenę nieodpowiednią można było wystawić uczniowi, który wykazywał lekceważący stosunek do obowiązków szkolnych; demonstracyjnie łamał bądź nadużywał zasad *regulaminu szkolnego* (do 60 godzin nieusprawiedliwionych w semestrze, bardzo liczne spóźnienia, liczne uwagi); nie przejawiał jakiegokolwiek zainteresowania sprawami klasy i szkoły i *nie przestrzegał ustalonych zasad dotyczących stroju*.

(akta kontroli, str. 139-141)

Dyrektor wyjaśnił: w Statucie II Liceum Ogólnokształcącego są błędne zapisy. (...) Sformułowanie „przestrzega wszystkich zasad regulaminu szkolnego” jest również błędne. Powinno brzmieć: „przestrzega wszystkich zasad zawartych w Statucie”.

(akta kontroli, str. 239)

Ocenę zachowania powinien ustalać wychowawca klasy po wcześniejszej samoocenie ucznia oraz po uzyskaniu opinii nauczycieli i uczniów danej klasy (§ 74 ust. 7 statutu). Zgodnie z art. 99 Prawa oświatowego w statucie Liceum określono obowiązki ucznia uwzględniające:

- właściwe zachowanie podczas zajęć edukacyjnych, w tym systematyczne, punktualne i aktywne uczestniczenie w zajęciach lekcyjnych, należyte przygotowanie się do tych zajęć, niezakłócanie przebiegu zajęć przez niewłaściwe zachowanie (§ 56 ust. 2 pkt 3 statutu);

¹⁵ Dz. U. poz. 373, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie oceniania.

- właściwe zachowanie wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów, w tym poszanowania praw, wolności i godności osobistej oraz poglądów i przekonań innych ludzi, niestosowania agresji fizycznej i słownej oraz żadnej formy przemocy wobec innych (§ 56 ust. 2 pkt 4-6);
- usprawiedliwianie, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych, przy czym wymagane było przedstawianie m.in. zaświadczeń lekarskich, do wydawania których lekarze nie są zobowiązani żadnym przepisem prawnym¹⁶, nie uregulowano zaś sposobu usprawiedliwienia nieobecności osób pełnoletnich na zajęciach edukacyjnych co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- dbanie o bezpieczeństwo higienę i zdrowie własne oraz swoich kolegów, w związku z czym uczniom zabrania się palenia tytoniu, picia alkoholu, używania narkotyków i innych środków odurzających na terenie Szkoły (§ 56 ust. 2 pkt 11);
- zasady ubierania się uczniów na terenie Szkoły zamieszczone w § 56 ust. 2 pkt 14-15 statutu (dotyczyły one m.in. podkreślania uroczystym strojem świąt państwowych i szkolnych oraz 13. każdego miesiąca, który został ustanowiony *Dniem elegancji*, dbania o schludny wygląd co oznacza, by strojem nie manifestować przynależności do nieformalnych grup, strój powinien być czysty i uprasowany, zasłaniający ramiona, brzuch i nogi powyżej kolan w spokojnej kolorystyce, obowiązuje obuwie na zmianę oraz zakaz wyzywającego makijażu);
- przestrzeganie warunków wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły (§ 56 ust. 3).

(akta kontroli, str. 122-123)

Dyrektor wyjaśnił: *zapis w § 56 ust. 2 pkt 13 Statutu II Liceum Ogólnokształcącego traktujący o obowiązku przedstawienia zaświadczenia lekarskiego, był wprowadzony dość dawno temu, jako panaceum na bardzo dużą absencję uczniów z jaką w tym czasie borykała się nasza szkoła, co było demoralizujące dla społeczności szkolnej. Aby wzbudzić w uczniach niechęć do opuszczania lekcji, umieszczono ten zapis w Statucie. Zdaję sobie sprawę, że należy zmienić ten wymóg tak, by nie tworzył kolizji z obowiązującymi przepisami.*

(akta kontroli str. 657)

Statut Liceum przewidywał kary i nagrody dla uczniów. Prawidłowo określono tryb wnoszenia zastrzeżeń od kary lub przyznanej nagrody (w § 57-§ 61 statutu), realizując wymóg zawarty w art. 98 ust. 1 pkt 18 i 19 Prawa oświatowego. Zgodnie z tymi zasadami uczeń mógł być nagrodzony poprzez: typowanie do stypendium Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania lub Starosty Buskiego; pochwały wychowawcy wobec klasy lub pochwały Dyrektora Szkoły wobec społeczności szkolnej, a także nagród książkowych i rzeczowych, dyplomów, listów gratulacyjnych do rodziców i innych nagród (np. pieniężnych). Wśród możliwych do zastosowania kar wymieniono: upomnienia i nagany (wychowawcy klasy, *Zespołu Wychowawczego*, Dyrektora Szkoły), zawieszenia prawa ucznia do udziału w: zajęciach pozalekcyjnych, reprezentowania Szkoły w ramach imprez artystycznych i sportowych, skierowanie do wykonania dodatkowych prac na rzecz Szkoły, przeniesienie do równoległej klasy danego typu szkoły (jeżeli taka możliwość istniała), zmniejszenie kwoty, zawieszenie lub cofnięcie stypendium. Po wyczerpaniu wszystkich form oddziaływania wychowawczego, na wniosek Dyrektora, po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego uczeń mógł zostać skreślony z listy uczniów na mocy uchwały Rady (§ 58 ust. 3) – procedura postępowania w takim przypadku została szczegółowo opisana w § 61 statutu.

¹⁶ Zgodnie z § 56 ust. 2 pkt 13 statutu Liceum, obowiązkiem ucznia było przedstawienie w terminie 14 dni od nieobecności, usprawiedliwienia m.in. w formie zaświadczenia lekarskiego.

(akta kontroli str. 124-127)

Dyrektor wyjaśnił: (...) zgodnie z Regulaminem udzielania stypendium socjalnego dla uczniów prowadzonych przez Powiat Buski, stanowiącym załącznik do Uchwały Nr V/44/2019 Rady Powiatu w Busku-Zdroju z dnia 28 lutego 2019 r. [w sprawie ustanowienia stypendium socjalnego dla uczniów szkół prowadzonych przez powiat buski], beneficjent może mieć zmniejszone, zawieszane lub cofnięte stypendium zgodnie z § 9 w/w Regulaminu.

(akta kontroli str. 239)

Nagrody/kary mogły być przyznawane/udzielane na wniosek wychowawcy lub funkcjonującego w Szkole Zespołu Wychowawczego. Zespół ten był corocznie powoływany na posiedzeniach Rady (w jego skład wchodził najczęściej wychowawcy klas, zastępca dyrektora i pedagog szkolny). Zadania tego Zespołu wynikały z praktyki szkolnej, lecz nie zostały uwzględnione w statucie Szkoły.

(akta kontroli, str. 9-143)

Dyrektor wyjaśnił: Zespół Wychowawczy działa w oparciu o plan pracy na dany rok szkolny. Widzę jednak potrzebę wprowadzenia do Statutu Szkoły celów i zadań Zespołu Wychowawczego, podobnie jak w przypadku zespołów przedmiotowych. Należy także powiększyć listę przewidzianych nagród dla uczniów o Pochwałę Zespołu Wychowawczego. Postaram się, aby jak najszybciej wprowadzić te zmiany.

(akta kontroli, str. 238)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor nie zapewnił rzetelnego sporządzenia WZO. Statuty Liceum i Szkoły nie zawierały niektórych postanowień w zakresie wewnątrzszkolnych zasad oceniania wymaganych przepisami oświatowymi, a trzy zapisy nie zostały sporządzone rzetelnie. Analiza WZO zawartych w statutach wykazała bowiem, że:

a) nie określono trybu działań, które podejmuje uczeń i nauczyciel w celu otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej i oceny zachowania, co jest wymagane art. 44b ust. 6 pkt 6 w powiązaniu z art. 44b ust. 10 ustawy o systemie oświaty.

(akta kontroli, str. 9-143)

Dyrektor wyjaśnił: w Statucie II Liceum Ogólnokształcącego znajduje się zapis dotyczący informowania uczniów oraz ich rodziców o warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania (§ 62 ust. 4 pkt 3 i ust. 5 pkt 2) (...) nie zawiera szczegółowego zapisu w/w warunków i trybu otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania. W najbliższym czasie zapis zostanie uzupełniony.

(akta kontroli str. 235)

b) nie określono sposobu usprawiedliwienia nieobecności osób pełnoletnich na zajęciach edukacyjnych (dotyczy to również uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych dla młodzieży), mimo że zgodnie z art. 99 pkt 2 Prawa oświatowego statut szkoły powinien uwzględniać prawo ucznia pełnoletniego do usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach edukacyjnych.

(akta kontroli, str. 9-143)

Dyrektor wyjaśnił: wychowawcy w klasach, w których uczniowie osiągnęli pełnoletniość ustalają z rodzicami sposoby usprawiedliwiania nieobecności i zwalniania z zajęć - dotychczasowa praktyka wykazała, że rodzice nie wyrażają zgody na usprawiedliwiania i zwalniania z zajęć przez uczniów, te czynności

pozostają w obowiązku rodziców. Brak kontroli rodziców, powoduje dużą absencję uczniów na zajęciach.

(akta kontroli, str. 237)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione wobec jednoznacznej treści wskazanego wyżej przepisu Prawa oświatowego.

c) nie zostały ustalone warunki i sposoby przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach ucznia w nauce oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia, mimo że jest wymagane art. 44b ust. 6 pkt 7 ustawy o systemie oświaty.

(akta kontroli, str. 9-143)

Dyrektor wyjaśnił: *§ 62 ust. 5 pkt 3 Statutu II Liceum Ogólnokształcącego informuje, o warunkach i sposobach przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach ucznia w nauce oraz o szczególnych jego uzdolnieniach. Ponadto rodzice mogą uzyskiwać informacje bezpośrednio od nauczyciela uczącego podczas, godzin „dostępności”, które to podano do wiadomości uczniów oraz rodziców.*

(akta kontroli, str. 237-238)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż przytoczony przepis statutu wskazuje tylko, że wychowawca informuje rodziców o terminach dni otwartych i wywiadówek ze szczególnym uwzględnieniem tego terminu, kiedy będą przekazywane informacje o ocenach klasyfikacyjnych śródrocznych, rocznych i końcowych.

d) w składzie komisji, o której mowa w art. 44n ust. 4 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, powołanej do ustalenia oceny zachowania nie włączono zatrudnionego w Szkole psychologa, co jest wymagane § 17 ust. 7 rozporządzenia w sprawie oceniania.

(akta kontroli, str. 9-143)

Dyrektor wyjaśnił: *skład Komisji, o której mowa w § 71 ust. 7 Statutu II Liceum Ogólnokształcącego nie został uaktualniony ze względu na przeoczenie. Zmiany zostaną wprowadzone w najbliższym czasie.*

(akta kontroli, str. 237)

e) uwzględniony w statucie (§ 74 ust. 2) wymóg zawiadamiania rodziców o skutkach ustalenia uczniowi nagannej rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania wynikał z nieobowiązującego w okresie objętym kontrolą stanu prawnego, zgodnie z którym rada pedagogiczna mogła podjąć uchwałę o niepromowaniu do klasy programowo wyższej lub nieukończeniu szkoły przez ucznia, któremu w danej szkole po raz drugi z rzędu ustalono naganną roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania¹⁷;

(akta kontroli, str. 9-143)

Dyrektor wyjaśnił: *zapis o skutkach ustalenia uczniowi nagannej rocznej oceny klasyfikacyjnej, poprzez niedopatrzenie nie został usunięty. Zmiana ta zostanie wprowadzona.*

(akta kontroli, str. 238)

f) kryteria decydujące o wystawieniu oceny poprawnej i nieodpowiedniej zachowania zostały sformułowane nierzetelnie i zbyt restrykcyjnie. Jedno z kryteriów wystawienia oceny poprawnej (§ 74 ust. 6 pkt 4 lit. e) odnosiło się do cech charakteru ucznia (*uczeń niesamodzielny, podporządkowany*), a nieprzestrzeganie ustalonych

¹⁷ Możliwość taka wynikała z § 15 ust. 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, ze zm.), które zostało uchylone z dniem 31 marca 2015 r.

w Szkole *zasad dotyczących stroju* mogło decydować o obniżeniu oceny do nieodpowiedniej.

(akta kontroli str.140)

Dyrektor wyjaśnił: *zapis w § 74 ust. 6 pkt 4 ppkt e Statutu II Liceum Ogólnokształcącego, jest niewłaściwie sformułowany i na pewno zostanie poddany analizie w zespole zajmującym się zmianami w Statucie (...) Kwestia ubioru ucznia nie jest jedną z najważniejszych zasad decydujących o wystawieniu oceny nieodpowiedniej z zachowania. Poza nią są jeszcze trzy stojące wyżej przesłanki do wystawienia tej oceny. Zdaję sobie sprawę, że zapis ten jest niestosownie użyty i przy najbliższej nowelizacji Statutu II Liceum Ogólnokształcącego będzie usunięty.*

(akta kontroli str. 657)

2. Przedmiotowe Zasady Oceniania z pięciu przedmiotów nie zostały opracowane przez nauczycieli tych przedmiotów rzetelnie, gdyż:

a) w PZO z chemii określono, że otrzymanie stopnia celujący wymaga, by uczeń wykazał się wiadomościami i umiejętnościami znacznie wykraczającymi poza program nauczania;

(akta kontroli, str. 180-191)

b) wymóg wykazania się wiedzą wykraczającą poza program nauczania na ocenę celujący zawarto także w PZO z podstaw przedsiębiorczości i PZO dla przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa;

(akta kontroli, str. 216-229)

c) w PZO z języków obcych wskazano, że otrzymanie oceny celujący wymaga uzyskania ponad 100% zaplanowanych punktów, tj. wykazania się znajomością materiału ponad program.

(akta kontroli, str. 164-179)

Określenie wymagań edukacyjnych na ocenę celujący z uwzględnieniem treści spoza programu nauczania nie było zgodne z przepisami oświatowymi i statutem Liceum. Zgodnie z art. 44b ust. 3 pkt 1 ustawy o systemie oświaty, ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania. Z kolei w § 65 ust. 2 pkt 1 statutu Liceum ustalono m.in., że stopień celujący otrzymuje uczeń, który w wysokim stopniu opanował wiedzę i umiejętności z danego przedmiotu określone programem nauczania.

d) w PZO z chemii ograniczono możliwość wglądu do sprawdzonych i ocenionych prac niezgodnie ze statutem Liceum; wskazano bowiem, że taki wgląd jest możliwy tylko podczas lekcji, mimo że zgodnie z § 63 ust. 4 i 6 statutu Liceum sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia mogą być udostępniane rodzicom na wywiadówkach i w czasie indywidualnych spotkań z nauczycielem uczącym przedmiotu, a na wniosek ucznia lub jego rodziców także w innym terminie.

(akta kontroli, str. 180-191)

e) W PZO z matematyki nie określono kryteriów branych pod uwagę przy wystawianiu ocen bieżących, śródrocznych i końcoworocznych, tj. wymagań na stopnie: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, dopuszczający oraz sytuacji, w których wystawiany jest stopień niedostateczny, mimo że zgodnie z § 64 ust. 2 statutu Liceum kryteria powinny zostać określone w PZO i przekazane dyrekcji Szkoły przed rozpoczęciem roku szkolnego.

(akta kontroli, str. 192-198)

Nauczycielka chemii wyjaśniła: *niezbędne zmiany zostaną naniesione w PZO. (...) prace uczniów, które zostały sprawdzone i ocenione są do wglądu na lekcji. Uczniowie i Rodzice mają również możliwość wglądu do prac w innym terminie,*

uzgodnionym z nauczycielem. Prace można obejrzyć do końca roku szkolnego. (...).
Uczeń może uzyskać ocenę celującą, jeżeli uzyska 100% ze sprawdzianu,
rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z zakresu realizowanego
działu materiału ujętego w programie nauczania obowiązującego w danej klasie,
a także pomysłowo rozwiązuje nietypowe zadania.

(akta kontroli, str. 479)

Przewodnicząca zespołu przedmiotowego języków obcych wyjaśniła: uczeń
otrzymuje ocenę celującą, jeżeli uzyska 100% z pracy klasowej lub napisze zadanie,
które uwzględnia 100% oraz program wykraczający poza realizowany zakres
materiału. Zmiana tego zapisu została przeoczone.

(akta kontroli, str. 473)

Z wyjaśnień udzielonych przez przewodniczącą zespołu przedmiotowego wynika, że
kryteria oceniania z matematyki zostały opisane w innym dokumencie, który
posiadają nauczyciele matematyki i udostępniono go bibliotece szkolnej.
Nauczycielka wyjaśniła także: zapis w PZO odnośnie ustalania przewidywanej
rocznej i semestralnej oceny klasyfikacyjnej jest faktycznie zbyt ogólny. W praktyce,
oprócz postępów ucznia, nauczyciele biorą pod uwagę wiele innych czynników
takich jak np. wypadkową ocen częściowych otrzymanych za wiedzę, umiejętności
matematyczne, zaangażowanie w lekcję, chęć/próby rozwiązywania zadań przez
uczniów i inne formy aktywności. Zapis ten zostanie poprawiony.

(akta kontroli, str. 447)

Powyzsza nieprawidłowość świadczy o tym, że nadzór pedagogiczny Dyrektora nie
był sprawowany w pełni rzetelnie. Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 i art. 55 ust. 2 pkt 4
Prawa oświatowego, dyrektor szkoły lub placówki sprawuje nadzór pedagogiczny,
któremu podlega m.in. przestrzeganie statutu.

Dyrektor wyjaśnił: w przypadku niektórych przedmiotów nauczyciele mają błędne
zapisy w przedmiotowych zasadach oceniania, dotyczące wystawiania oceny
celującej. W najbliższym czasie zobowiązę zespoły przedmiotowe, aby
w wprowadziły zmiany, które będą spójne z zapisami Statutu.

(akta kontroli, str. 236)

OCENA CZĄSTKOWA

W Szkole określono wewnętrzne zasady oceniania, jednak nie były one opracowane
prawidłowo, a niektóre zapisy były niezgodne z przepisami oświatowymi.
Opracowano także PZO dla objętych analizą przedmiotów. Wbrew wymaganiom
statutu, nie określono szczegółowych wymagań edukacyjnych z matematyki,
a wymagania na ocenę celującą z chemii, języków obcych i zostały określone
niezgodnie z przepisami oświatowymi i statutem, nieprawidłowość ta powtórzyła się
także w dwóch innych PZO (z podstaw przedsiębiorczości i edukacji dla
bezpieczeństwa).

OBSZAR

2. Realizacja i dokumentowanie procesu oceniania uczniów

Opis stanu
faktycznego

W roku szkolnym 2021/2022 uczniowie dwóch klas, których dokumentacja była
objęta szczegółową analizą¹⁸ zostali poinformowani na pierwszych lekcjach
z przedmiotu oraz na lekcjach z wychowawcami o wymaganiach edukacyjnych
niezbędnych do otrzymania przez uczniów śródrocznych ocen klasyfikacyjnych
z zajęć edukacyjnych i zachowania, wynikających z realizowanego programu

¹⁸ Proces oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów był analizowany w odniesieniu do dwóch zespołów klasowych, tj. obecnej klasy pierwszej, która rozpoczęła naukę w roku szkolnym 2022/2023 (w zakresie jednego roku szkolnego – dalej 1kl.) oraz obecnej klasy czwartej która rozpoczęła naukę w roku 2019/2020 (w zakresie trzech lat szkolnych 2020/2021-2022/2023; dalej 4kl.).

nauczania oraz o sposobach sprawdzania tych osiągnięć¹⁹. Rodzice zostali zapoznani z ww. informacjami na pierwszym zebraniu (zorganizowanym 7 września 2022 r.).

(akta kontroli str. 249, 317, 390-391, 447, 479)

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 uczniowie zostali prawidłowo poinformowani o przewidywanych dla nich rocznych ocenach klasyfikacyjnych z chemii, matematyki, języka angielskiego i wychowania fizycznego²⁰, zaś w roku szkolnym 2022/2023 poinformowano uczniów o przewidywanych niedostatecznych ocenach śródrocznych, tj. zgodnie z § 70 ust 9-11 statutu Liceum. Rodziców uczniów poinformowano o wynikach klasyfikacji w sposób przewidziany w statucie, a większość informacji była przekazywana na spotkaniach²¹, oraz za pośrednictwem dziennika elektronicznego.

(akta kontroli, str. 249, 263, 313, 317)

W pierwszym półroczu roku szkolnego 2022/2023, uczniowie 1kl. i 4kl. (i ich rodzice) zostali poinformowani o wszystkich proponowanych ocenach śródrocznych (zarówno pozytywnych jak i negatywnych) z wychowania fizycznego, matematyki i języka angielskiego (z chemii wystawiono tylko przewidywane oceny niedostateczne). Przy czym propozycje te obejmowały oceny z *plusami i minusami*, mimo że zgodnie z § 64 ust. 7 znaki te mogły być stosowane tylko wystawianiu ocen bieżących.

(akta kontroli, str. 264-266, 298-307)

Dyrektor wyjaśnił: *nauczyciele stosują zasadę przyjętą w Statucie dotyczącą wystawienia propozycji ocen niedostatecznych śródrocznych na dwa tygodnie przed klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej. Oprócz tego część nauczycieli wystawia propozycję wszystkich ocen śródrocznych, mając na uwadze dobro ucznia. Dzięki temu, uczniowie mają czas na poprawę proponowanej oceny. Uważam, że stosowana zasada nie narusza postanowień Statutu, przeciwnie w sposób wyczerpujący przekazuje informację zwrotną o postępach edukacyjnych uczniowi i rodzicom. Zauważam potrzebę zmiany zapisów Statutu w tym zakresie. Stosowanie „+” i „-” w ocenie przewidywanej, jest wskazówką dla ucznia.*

(akta kontroli, str. 235-236)

Na podstawie dokumentacji oceniania z matematyki w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (I półrocze) w 1kl. i 4kl. stwierdzono, że nauczycielki (A.P. i B.S.) oceniły wszystkie formy aktywności uczniów przewidziane w PZO, tj. prace klasowe lub sprawdziany (przeprowadzono od dwóch do ośmiu sprawdzianów w semestrze), kartkówki (od dwóch do pięciu), prace domowe (w 4kl. dotyczyło od 10%-50% uczniów, zaś w 1kl. wszystkich uczniów, przy czym jak wynika z wyjaśnień złożonych przez A.P., ocenionych zostało od czterech do sześciu prac każdego ucznia, a ocena w dzienniku była średnią arytmetyczną ocen z tych kilku prac domowych), odpowiedzi ustne (najwyżej jedna ocena w semestrze) i aktywność na lekcji (z której niektórzy uczniowie otrzymali nawet pięć ocen). W okresie nauki zdalnej nie zanotowano w tym zakresie istotnych różnic (poza mniejszą liczbą odpowiedzi ustnych). Uczniom 1kl. i 4kl. wpisano oceny niedostateczne w kategorii *aktywność*, (np. pięciu uczniom 1kl. i dwóm uczniom 4kl. w I półroczu 2022/2023), mimo że zgodnie z PZO mogły być wystawione tu wyłącznie plusy.

(akta kontroli, str. 254, 266-267, 313, 366, 373, 415-420)

¹⁹ W 1kl. i 4kl. w dniach od 2 do 7 września 2022 r. w ramach pierwszych zajęć z przedmiotów objętych szczegółowym badaniem zapisano tematy obejmujące: *podanie wymagań lub zapoznanie uczniów z PZO.*

²⁰ Zajęć edukacyjnych, które zostały wybrane do szczegółowego badania.

²¹ W roku szkolnym 2020/2021 w terminach 21 listopada 2020 r. i 24 maja 2021 r.; w roku szkolnym 2022/2023 – 16 listopada 2022 r., 5 grudnia 2022 r. Dane za rok szkolny 2021/2022 nie były dostępne.

Nauczycielka A.P. wyjaśniła: *ocena za aktywność obejmuje pełną skalę ocen (...). W przypadku uczniów, którzy otrzymali za brak tablic ocenę niedostateczną w kategorii „aktywność” sytuacja z ich brakiem na lekcji powtarzała się regularnie (...).*

(akta kontroli, str. 440-441)

Nauczycielka B.S. wyjaśniła: *za aktywność obowiązuje cała skala ocen od 1-6. (...) Za ignorowanie poleceń nauczyciela, niewykonywanie poleceń podczas zajęć [uczniowie] mogą otrzymać ocenę 1. np. uczniowie nr 2 i 5 otrzymali takie oceny (...). O wszystkich tych zasadach informują nauczyciele uczniów podczas pierwszych zajęć, kiedy omawiane są przedmiotowe zasady oceniania i uczniowie znają zasady. Zapis w PZO zostanie doprecyzowany.*

(akta kontroli, str. 448)

NIK zauważa, że ocena bieżąca nie powinna dotyczyć aspektów związanych z zachowaniem uczniów, a przedstawione przez nauczycielki powody wystawienia ocen niedostatecznych z matematyki w kategorii *aktywność* wskazują na, opisane w § 74 ust. 3 statutu Liceum, obszary objęte oceną zachowania.

W PZO z matematyki określono skalę pozwalającą na przeliczanie punktowych wyników ze sprawdzianów na oceny bieżące, przy czym nie zawsze zasady te były stosowane, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Stworzono możliwość poprawienia ocen z prac pisemnych z matematyki, przy czym nowa ocena była wpisywana obok poprawionej (np. [1;2]; [2+;3-]) i jak wynika z uzyskanych wyjaśnień obydwie oceny były brane pod uwagę. Zaproponowana ocena śródroczna mogła być podwyższona lub obniżona (np. w 4kl. w I półroczu dotyczyło to ośmiu uczniów, w tym sześciu z nich podwyższono ocenę o jeden stopień w stosunku do proponowanej, gdyż przystąpili do sprawdzianów lub odpowiedzi). Znacznej większości uczniów, których dokumentację analizowano, śródroczny/roczny wynik klasyfikacji nie odbiegał od średniej ocen wskazywanej przez dziennik elektroniczny. Odstępstwa były uzasadnione i dotyczyły uczniów, którzy np. poprawili oceny niedostateczne ze sprawdzianów, jednak przyjęty system uwzględniał w średniej obydwie oceny, stąd była ona niższa²².

(akta kontroli, str. 254, 266-267, 313, 366, 373, 415-420, 448-453)

Nauczycielka B.S. wyjaśniła: *przy wystawianiu ocen śródrocznych i końcoworocznych sugerowałam się średnią ocen, jaką podpowiadał dziennik, ale każdy przypadek rozpatrywałam indywidualnie, gdyż nie każda ocena ma taką samą wartość. Oceny ze sprawdzianów oraz odpowiedzi ustnej bardziej wpływają na ocenę semestralną niż te z aktywności, za zadanie czy za pracę domową. Wystawiając ocenę końcoworoczną zwracałam uwagę na oceny z I semestru, jeśli były zdecydowanie słabsze, uczeń musiał napisać sprawdzian z materiału przerabianego w I semestrze. Patrząc na oceny z popraw biorę pod uwagę postępy ucznia i przyrost wiedzy.*

(akta kontroli, str. 450)

Uczniom 1kl. wpisano oceny bieżące z matematyki na podstawie wyniku *diagnozy* (przeprowadzonej w celu określenia poziomu wiedzy uczniów z poprzedniego etapu edukacyjnego), a w 4kl. wpisano dwie oceny na podstawie wyników matur próbnych (*matura z Operonem* i test diagnostyczny/maturalny opracowany przez CKE), co opisano szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Na podstawie dokumentacji oceniania z chemii w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (I półrocze)²³ w 1kl. i 4kl. stwierdzono, że nauczycielka

²² Np. uczeń, który poprawił wszystkie prace pisemne ([1,2-], [1,2-], [1,2-],[1,2-]) i uzyskał ocenę dopuszczającą z odpowiedzi przy średniej 1,44 nie mógłby dostać oceny pozytywnej, w przeciwieństwie do ucznia, który uzyskał tylko oceny niedostateczne z prac pisemnych i jedną ocenę bardzo dobry (np. z pracy domowej) – jego średnia 1.8 uprawniałaby do oceny pozytywnej.

²³ Badanie I półrocza roku szkolnego 2022/2023 dotyczy tylko 1kl.

(M. C.) w procesie oceniania wykorzystywała przede wszystkim kartkówki (przeprowadzono średnio dwie w semestrze), a także projekty indywidualne/grupowe (średnio jeden w semestrze), część uczniów (20%-30% objętych analizą zespołów klasowych) uzyskało oceny z aktywności na zajęciach lub z pracy domowej. W okresie nauki zdalnej oceniano rozwiązanie przygotowanych zadań. W klasach, których dokumentacja była analizowana w zasadzie nie przeprowadzano sprawdzianów, nie występują także oceny z odpowiedzi ustnych.

(akta kontroli, str. 367, 372)

Nauczycielka (M.C.) wyjaśniła: *w roku szkolnym 2022/2023 musiałam trochę inaczej podejść do nauczania chemii i sprawdzania wiedzy uczniów, szczególnie w pierwszych klasach. Młodzież przyszła do nowej szkoły, a większość nauczania w 7 klasie odbywała się zdalnie. Materiał, który był realizowany w tej klasie obowiązuje w klasie pierwszej szkoły ponadpodstawowej. Z przykrością odkryłam, że większość uczniów posiada bardzo duże braki z podstaw chemii. W związku z tym zamiast pierwszego sprawdzianu z działu 'Budowa atomu', przeprowadziłam sprawdzenie w inny sposób, czyli w grupach 2-osobowych (...). Wśród uczniów panuje widoczna niechęć i strach przed wypowiedzią ustną. W związku z tym opracowałam zadania, które uczniowie robili w domu, ale nie mieli możliwości skorzystania z gotowych rozwiązań. Uczeń oddając pracę domową musiał odpowiedzieć na 1 lub 2 pytania zadane przez nauczyciela.*

(akta kontroli, str. 480-481)

Oceny klasyfikacyjne śródroczne i roczne były zbieżne ze średnimi ocen wyliczonymi w dzienniku elektronicznym; odstępstwa dotyczyły sytuacji, w których uwzględniano postęp w opanowaniu wiedzy i umiejętności ucznia w stosunku do oceny z I półrocza. Nauczyciel stworzył możliwości poprawy prac pisemnych, w tym ocen z kartkówek (mimo że w PZO z chemii nie było to przewidziane).

(akta kontroli, str.250, 318-365, 427-432, 482-485)

Na podstawie dokumentacji oceniania z języka angielskiego w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (I półrocze) w 1kl. i 4kl. stwierdzono, że nauczycielki prowadzące grupy językowe w tych klasach (A.P; E.Ch. i I.M.) oceniły wszystkie formy aktywności uczniów przewidziane w PZO, przy czym nie zawsze udało się osiągnąć minimalną częstotliwość oceniania (ustaloną w PZO), tj. sześć ocen w semestrze, w tym dwie z pracy klasowej i jedną z krótkiego sprawdzianu. W badanym okresie większość uczniów była oceniona z pracy klasowej i sprawdzianu (przeprowadzono od dwóch do czterech prac klasowych i jeden sprawdzian w semestrze), kartkówek (średnio trzy), wypowiedzi ustnej (średnio jedna ocena), a także z pracy domowej (tylko w okresie pracy zdalnej 80% uczniów otrzymało jedną ocenę z tej pracy). Jednak połowa uczniów 1kl. otrzymała w pierwszym półroczu zaledwie cztery oceny, a dwóch uczniów tylko trzy; sześciu uczniom 4kl. wystawiono ocenę śródroczną z trzech lub czterech ocen cząstkowych.

(akta kontroli str. 241-242,252, 300-301, 304-307, 309-310, 318-365, 421-426)

Z wyjaśnień złożonych przez nauczycielki A.P i I.M. wynika, że niedotrzymanie planowanej liczby ocen było spowodowane różnymi czynnikami, w tym: dostosowaniem tempa pracy do poziomu grupy; pozostawieniem uczniom klasy pierwszej dłuższego okresu na przystosowanie się do nowych wymagań; nieobecności nauczyciela lub unikania przez uczniów prac klasowych, sprawdzianów (mniej ocen otrzymał np. uczeń, który był tylko na 54% zajęć z przedmiotu).

(akta kontroli, str. 456-457, 468)

Uczniowie przystępowali do poprawy prac pisemnych, a w dzienniku zamieszczano adnotację o ocenie poprawianej i poprawionej. Oceny klasyfikacyjne śródroczne i roczne w większości sytuacji wynikały ze średniej ocen i przyjętych w PZO przedziałów ich wystawiania (co szerzej opisano w pkt 1 *Wystąpienia*

pokontrolnego). Część uczniów uzyskało jednak wyższe oceny niż wynikało to z ww. zasad, np. wystawiano ocenę śródroczną lub roczną dopuszczający przy średniej ocen niższej o 0,2-0,3 stopnia od przyjętej w PZO dla tego stopnia. Wynikało to także z *obniżenia średniej* (podobnie jak w innych przedmiotach) poprzez uwzględnianie w jej obliczaniu oceny poprawionej i poprawianej. Jednak nie zawsze w takiej sytuacji wystawiano ocenę wyższą (na korzyść ucznia). Uczennica, która poprawiła trzy prace pisemne na stopień dopuszczający (ocenione poprzednio na niedostateczny), w wyniku wliczenia do średniej także ocen przed poprawą uzyskała średnią ocen – 1,44 i ustalono dla niej ocenę śródroczną niedostateczny. Gdyby jednak uwzględniać tylko wyniki poprawionych prac (oraz pozostałe oceny) średnia byłaby wyższa (2,0) i mogłaby stanowić podstawę do wystawienia oceny pozytywnej.

(akta kontroli, str. 241-242,252, 300-301, 304-307, 309-310, 318-365, 421-426)

Jak wynika z wyjaśnień udzielonych przez A.P. wystawienie wyższej oceny niż to wynikało ze średniej było spowodowane najczęściej przystąpieniem uczniów do poprawy sprawdzianów. Nauczycielka wyjaśniła także: *przy wystawieniu oceny śródrocznej została wzięta pod uwagę praca na lekcji uczennicy oraz aktywność przy czytaniu prac domowych przez całe półrocze (...). W ustaleniu oceny śródrocznej i końcoworocznej jest brana pod uwagę średnia ocen z uwzględnieniem oceny poprawianej i poprawionej, ale nie jest jedynym i ostatecznym kryterium wystawionej oceny. Jest sygnałem dla rodzica, że dziecko nie uczy się systematycznie. Przy wystawianiu ocen śródrocznych i końcoworocznych uwzględnia się podejście ucznia do przedmiotu, zaangażowanie na lekcjach, ilość poprawionych ocen. Jeśli uczeń ma przeważające oceny dostateczne oraz jedynki poprawione na trójki – może otrzymać ocenę dostateczną bez względu na średnią ocen (...). Uczennica wszystkie prace pisemne oraz odpowiedź ustną poprawiała w drugim terminie. Nigdy nie była przygotowana na bieżąco do weryfikacji wiedzy. W porozumieniu z uczennicą zostało ustalone, że warunkiem otrzymania oceny dopuszczającej będzie napisanie ostatniej pracy klasowej na ocenę dopuszczającą. Uczennica nie przygotowała się wystarczająco i otrzymała ocenę niedostateczną (...). Ocena niedostateczna na koniec semestru jest próbą mobilizacji uczennicy do systematycznej pracy.*

(akta kontroli, str. 458-459)

W przypadku jednej grupy językowej (w 1kl.) nauczyciel języka angielskiego wystawił 30 listopada 2022 r. uczniom proponowane oceny śródroczne. Z uwagi na dłuższą nieobecność nauczyciela ostateczne oceny śródroczne wpisywał wychowawca klasy, a w przypadku trzech uczniów – Dyrektor, który wystawił ocenę wyższą niż proponowana.

(akta kontroli, str. 300-301, 468-470)

Dyrektor wyjaśnił: *w klasie (...) oceny śródroczne z języka angielskiego, zostały wystawione przez wychowawcę klasy zgodnie z moim zaleceniem. Nauczyciel języka angielskiego [nie był obecny] i nie było możliwości przydzielenia stałego lub doraźnego zastępstwa ze względu na plan zajęć innych nauczycieli uczących tego przedmiotu. Wychowawca wystawił oceny sugerując się proponowanymi przez nauczyciela uczącego. W przypadku trzech uczniów tej klasy wpisu dokonałem osobiście, mając na uwadze dobro ucznia. Otrzymali oni wyższe oceny od proponowanych, gdyż wskazywała na to średnia ocen. Ponadto wziętem pod uwagę, iż są to uczniowie klasy pierwszej i nie chciałem wywoływać u nich stresu związanego z otrzymaniem słabej oceny w nowej szkole. Dodatkowym argumentem był brak możliwości poprawy ocen ze względu na nieobecność nauczyciela uczącego.*

(akta kontroli, str. 235-236)

NIK zwraca uwagę, że co prawda zgodnie z art. 44zra ust. 1 ustawy o systemie oświaty, w przypadku niewykonania przez nauczyciela zadań i kompetencji w zakresie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów, o których mowa w rozdziale 3a tej ustawy, zadania i kompetencje te wykonuje dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel, ale w opisanej sytuacji najkorzystniejszym dla uczniów rozwiązaniem byłoby wyznaczenie na zastępstwo nauczyciela języka angielskiego, który byłby wówczas uprawniony do wystawienia oceny śródrocznej. Wyjaśnienia dotyczące trudności w ustaleniu zastępstw nie mogą być uwzględnione, gdyż mógł je zrealizować np. nauczyciel angielskiego prowadzący drugą grupę językową w 1kl.

Na podstawie dokumentacji oceniania z wychowania fizycznego w 1kl. i 4kl. stwierdzono, że nauczyciele oceniali głównie postęp w opanowaniu sprawności i umiejętności na podstawie sprawdzianów oraz przeprowadzanych przez uczniów rozgrzewek (większa część uczniów uzyskała trzy do czterech ocen w tej kategorii) i poziomu opanowania wiadomości z zakresu teorii sportu (uczniowie 4kl. otrzymali średnio jedną ocenę w semestrze), w tym na podstawie przygotowywanych prezentacji (formę tę stosowano tylko w czasie nauki zdalnej). Uwzględniano także udział uczniów w zawodach sportowych i zajęciach nadobowiązkowych, w tym reprezentowanie szkoły w zawodach międzyszkolnych (oceny takie otrzymywało 15%-50% uczniów).

Zgodnie z PZO co miesiąc powinny być wystawiane uczniom także oceny z *aktywności*, przy czym ocenę bardzo dobry mógł uzyskać uczeń, który regularnie uczestniczył w zajęciach i zaliczał wszystkie sprawdziany, natomiast każda nieobecność nieusprawiedliwiona, niećwiczenie na zajęciach z powodu braku stroju powinna powodować obniżenie tej oceny. W I półroczu roku szkolnego 2022/2203 (nauka stacjonarna) nie wystawiano przyjętych w PZO co najmniej trzech ocen cząstkowych z *aktywności*, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W większości przypadków ocena średnioroczna/roczna z wychowania fizycznego była zbieżna ze średnią ocen bieżących, odstępstwa dotyczyły tylko ocen celujących, które w 80% przypadków objętych badaniem ustalono uczniom, których średnia ocen wynosiła od 4,38 do 5,33.

(akta kontroli, str. 245-246, 265, 298, 302-303, 311, 318-365,410-414, 433-437)

W szczegółowym uzasadnieniu ocen celujących, które nie wynikały bezpośrednio ze średniej ocen bieżących, nauczyciele wskazali następujące argumenty, które wpłynęły na podwyższenie oceny: aktywność uczniów na zajęciach; pełnienie roli lidera grupy; systematyczny udział w zajęciach SKS; reprezentowanie szkoły w zawodach sportowych; pomoc nauczycielom w trakcie prowadzenia lekcji oraz przy organizacji turniejów sportowych, szczególne uzdolnienia (np. z zakresu gry w piłkę nożną), udział w zajęciach pozaszkolnych (klub piłkarski); uczestnictwo w projekcie Ministra Edukacji i Nauki pn. *Młodzieżowy Sędzia Sportowy*.

(akta kontroli, str. 495-496, 489-490, 504)

Dwóm uczniom 4kl. wystawiono z wychowania fizycznego ocenę celującą za I półrocze roku szkolnego 2022/2023, mimo że nie uczestniczyli oni w lekcjach z powodu nieprzygotowania do zajęć więcej razy niż przewidziano w PZO, co zgodnie z pkt 6 tego dokumentu wykluczało możliwość wystawienia oceny celującej.

(akta kontroli, str. 211, 306-307)

Nauczyciel (M.M.) wyjaśnił: *mimo trzech nieprzygotowań do lekcji z powodu braku stroju sportowego w trakcie I semestru zdecydowałem się postawić [uczennicy] ocenę celującą z wychowania fizycznego przede wszystkim ze względu na fakt, iż zawsze przy wątpliwościach wystawiam ocenę na korzyść ucznia. Muszę tu dodać, że uczennica oprócz spełnienia wszystkich wymogów na ocenę celującą (z wyjątkiem omawianego), posiadała najwyższą frekwencję w mojej grupie na zajęciach co również ma znaczenie (...). Zawsze jest zaangażowana na 100%*

w lekcję, świetnie współpracuje w zespole, pomaga i motywuje pozostałych uczniów jest liderem grupy. Ponadto reprezentuje szkołę niemal we wszystkich w zawodach sportowych (...). Natomiast, jeśli chodzi o uczennicę (...), to biorąc pod uwagę zgromadzenie na swoim koncie czterech nieprzygotowań do lekcji (pkt 6 PZO) i wynikającą z tego faktu średnią ocen na poziomie (4,38) to faktycznie wygląda, że jest to za mało aby uzyskać ocenę celującą. Muszę tu jednak dodać, że decydując się na podwyższenie oceny śródrocznej kierowałem się tym, iż uczennica (...) ma na swoim koncie olbrzymie sukcesy i tytuły sportowe związane z uprawianą dyscypliną (...).

(akta kontroli str. 501-502)

Oceny zachowania w klasach wybranych do analizy ustalano w latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (I półrocze) biorąc pod uwagę kryteria określone w § 74 statutu, w tym: (1) stopień wywiązywania się przez uczniów z obowiązków szkolnych (ocenę obniżano jeśli uczeń opuszczał zajęcia bez usprawiedliwienia lub spóźniał się); (2) zachowanie się ucznia w szkole i poza nią w kontekście przestrzegania statutu Liceum (analizie poddawano uwagi negatywne i pozytywne zanotowane w dzienniku elektronicznym przez wychowawcę i innych nauczycieli); (3) zaangażowanie uczniów w życie szkoły (poprzez uwzględnienia adnotacji o udziale uczniów w konkursach, akcjach charytatywnych, przygotowaniu uroczystości szkolnych).

W klasach, których dokumentacja była analizowana, ocenę zachowania uczniów ustalał wychowawca po uwzględnieniu samooceny uczniów oraz po uwzględnieniu opinii innych nauczycieli wyrażonych w formie uwag wpisywanych do dziennika elektronicznego, upomnień wychowawcy, wniosków Zespołu Wychowawczego oraz nagan udzielonych uczniom przez ww. Zespół i Dyrektora.

W roku szkolnym 2021/2022 odbyło się 17 spotkań Zespołu Wychowawczego poświęconych m.in. rozpatrywaniu spraw wychowawczych, monitorowaniu frekwencji i postępów edukacyjnych uczniów. Na spotkaniach Zespołu wychowawcy przedstawiali sytuację uczniów sprawiających problemy wychowawcze i podjęte dotychczas działania oraz wskazywali uczniów wyróżniających się w nauce i zaangażowanych w życie Szkoły. Na tej podstawie wnioskowano o zastosowanie kar/nagród dla tych uczniów z katalogu określonego w § 57 i § 58 statutu Liceum.

W ramach samooceny uczniowie mogli zaproponować na jaką ocenę zasługują i podać jej uzasadnienie (przykładowa propozycja oceny zachowania: *proponuję bardzo dobre, ponieważ jestem uczynna i nie mam negatywnych uwag, chętnie pomagam koleżankom i kolegom*). Na podstawie wybranych propozycji ocen zachowania sporządzonych przez uczniów 4kl. za I półrocze roku szkolnego 2022/2023 stwierdzono, że 80% z nich odpowiadało wystawionym finalnie ocenom, wśród pozostałych zdarzały się zarówno wyższe jak i niższe oceny.

(akta kontroli str. 378-385, 516-522, 535-563, 566-569)

Na podstawie dokumentacji klas wybranych do analizy stwierdzono, że w I półroczu roku szkolnego 2022/2023 tylko w 1kl. wystawiono pięciu uczniom ocenę wzorową zachowania (16% uczniów tej klasy), dotyczyło to uczniów bez nieusprawiedliwionych godzin lekcyjnych, którzy aktywnie uczestniczyli w życiu szkoły (w 4kl. nie wystawiono takich ocen). W 1kl. i 4kl. odpowiednio 20 i 21 uczniom (70% i 63%) wystawiono oceny bardzo dobre zachowania (uczniowie opuścili bez usprawiedliwienia do 10 godzin lekcyjnych), niektórzy mieli od dwóch do trzech spóźnień i tylko pozytywne uwagi dotyczące udziału w wewnątrzszkolnych zawodach sportowych lub konkursach wiedzy. W 1kl. i 4kl. oceny dobre i poprawne ustalono w sumie odpowiednio 22% i 23% uczniów z tych klas (dotyczyło to uczniów, którzy opuścili od 20 do 30 godzin bez usprawiedliwienia i uzyskali od jednej do nawet pięciu uwag negatywnych dotyczących niewłaściwego zachowania, a w przypadku jednego ucznia z 1kl. wychowawca udzielił mu upomnienia

za niewłaściwe zachowanie na zajęciach). W 4kl. wystawiono dwie oceny nieodpowiednie (7%). Otrzymali je uczniowie, którzy opuścili ponad 30 godzin nieusprawiedliwionych (38 i 48 godzin), a ponadto uczniom tym wpisano uwagi dotyczące złego zachowania (w tym dotyczące palenia e-papierosów na terenie szkoły), a *Zespół Wychowawczy* udzielił im nagany.

W roku szkolnym 2021/2022 wystawiono w 4kl. trzy oceny wzorowe zachowania (10%) uczniom bez nieusprawiedliwionych godzin, którzy brali udział w uroczystościach szkolnych (np. uczennicy, która pełniła funkcję chorążego w poczcie sztandarowym) oraz miejskich (np. w kiermaszach i zbiórkach na rzecz pomocy Ukrainie). Największej grupie uczniów ustalono zachowanie bardzo dobre (19, tj. 63%) – uczniowie ci opuścili bez usprawiedliwienia do 17 godzin w roku (w tym 16 uczniów najwyżej po trzy godziny) i otrzymali tylko pozytywne uwagi/opinie nauczycieli dotyczące kultury zachowania i udziału w życiu szkoły. Pięciu uczniom wystawiono oceny dobre i poprawne (13%), opuścili oni od 10 do 45 godzin bez usprawiedliwienia i w każdym przypadku odnotowano uwagi negatywne dotyczące ich zachowania na terenie Szkoły. Oceny naganne i nieodpowiednie (odpowiednio trzy i dwie) wystawiono uczniom, którzy dopuścili się zachowań niezgodnych ze statutem Szkoły, mieli także dużo godzin nieusprawiedliwionych (od 39 do 86 w całym roku szkolnym). Ich postawa i zachowanie były przedmiotem analizy *Zespołu Wychowawczego*, który postanowił udzielić nagany tym uczniom, jednak wobec braku poprawy zachowania trzech z nich, sięgnięto po inną karę, tj. naganę Dyrektora.

W roku szkolnym 2020/2021 roczna ocena zachowania w 4kl. wystawiana była w warunkach nauki zdalnej (w tym trybie pracowano od 24 października 2020 r. do 25 maja 2021 r.), a nieobecności nieusprawiedliwione dotyczyły głównie pierwszego półroczia (stanowiły od 63% do 93% wszystkich) i nie przekroczyły w skali całej klasy 42 godzin rocznie. Wpisywane uwagi negatywne dotyczyły nieuczestniczenia w zajęciach on-line, braku maseczki itp. Uczniowie nie mieli wielu możliwości uzyskania uwag pozytywnych, gdyż życie Szkoły było w tym czasie znacznie ograniczone. Ustalono sześć ocen wzorowych (20%), 18 bardzo dobrych (60%) i sześć dobrych (20%). Uczniowie, którzy otrzymali oceny wzorowe zachowania i znaczna część uczniów z oceną bardzo dobrą nie opuścili ani jednej godziny bez usprawiedliwienia.

(akta kontroli, str. 378-385, 511-565)

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 zorganizowano egzamin poprawkowy dla jednego ucznia Liceum (z powodu ustalenia rocznej oceny niedostatecznej z języka angielskiego) oraz osiem egzaminów klasyfikacyjnych (z wiedzy o społeczeństwie, języka niemieckiego; biologii na poziomie rozszerzonym i zajęć sportowo-rekreacyjnych) dla trzech uczniów Liceum.

Komisję do przeprowadzenia egzaminu poprawkowego Dyrektor powołała zarządzeniem nr 35/2021/2022 z 24 czerwca 2022 r., zgodnie z § 16 ust. 4 rozporządzenia w sprawie oceniania, w składzie zgodnym z § 16 ust. 5 tego rozporządzenia. Egzamin przeprowadzono w ostatnim tygodniu ferii letnich w formie pisemnej i ustnej. Uczeń został poinformowany o zakresie materiału objętego egzaminem, a z przeprowadzonych egzaminów sporządzono protokół zawierający elementy wymagane § 16 ust. 7 i 8 rozporządzenia w sprawie oceniania.

(akta kontroli str. 570-580)

Powodem zorganizowania egzaminów klasyfikacyjnych dla innych trzech uczniów była konieczność uzupełnienia różnic programowych wynikających z przyjęcia do Liceum uczniów, którzy poprzednio uczęszczali do innych szkół. Dwoje z nich ukończyło klasę pierwszą w Technikum nr 3 (w zawodzie technik geodeta); trzeci –

uczęszczał do innego liceum ogólnokształcącego²⁴. Zgodnie z art. 164 ust. 1 Prawa oświatowego, w przypadku przechodzenia ucznia z publicznej szkoły do szkoły publicznej innego typu, o przyjęciu ucznia do danej szkoły decyduje dyrektor szkoły. W arkuszach ocen uczniów ww. uczniów znajdowały się dokumenty ze szkół do których uczniowie poprzednio uczęszczałi, będące – zgodnie z art. 164 ust. 2 Prawa oświatowego – podstawą do ich przyjęcia. Dyrektor zdecydowała o uzupełnieniu różnic programowych poprzez przeprowadzenie egzaminów klasyfikacyjnych o których mowa w art. 164 ust. 3 Prawa oświatowego (wprowadzając odpowiednie adnotacje na podaniach uczniów).

Dwóm uczniom zorganizowano egzamin klasyfikacyjny z przedmiotu biologia (poziom rozszerzony) z zakresu klasy pierwszej (uczniowie realizowali ten przedmiot w poprzedniej szkole na poziomie podstawowym), wbrew § 8 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków przechodzenia ucznia ze szkoły publicznej, publicznej szkoły artystycznej, szkoły niepublicznej lub niepublicznej szkoły artystycznej o uprawnieniach publicznej szkoły artystycznej, do szkoły publicznej innego typu albo szkoły publicznej tego samego typu²⁵, co opisano to szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Trzem uczniom zorganizowano egzaminy z przedmiotu zajęcia rekreacyjno-sportowe, mimo że zgodnie z § 8 ust. 3 i 4 rozporządzenia w sprawie przechodzenia do innych szkół należało rozważyć możliwość zapewnienia uczniom warunków do zrealizowania treści nauczania z tych zajęć, do końca danego etapu edukacyjnego, dopiero gdy nie będzie to możliwe (z powodu rozkładu zajęć edukacyjnych lub innych ważnych przyczyn) dla ucznia przeprowadza się egzamin klasyfikacyjny z tych zajęć. W przypadku jednego z tych uczniów nie wykorzystano także możliwości przewidzianych w § 9 ust. 1 ww. rozporządzenia w zakresie uzupełnienia nauczania języka obcego nowożytnego.

Z wyjaśnień złożonych przez byłą Dyrektorkę Lucynę Wojnowską (dalej: była Dyrektorka) wynikało, że decyzja o organizacji ww. egzaminów klasyfikacyjnych była konsultowana z nauczycielami i wynikała z niekorzystnego rozkładu zajęć edukacyjnych, ograniczenia środków budżetowych na dodatkową działalność edukacyjną oraz występującej wówczas epidemii CoVID-19, a także uwzględniała wnioski złożone przez rodziców.

(akta kontroli str. 649-654)

Wobec pozytywnego wyniku tych egzaminów oraz przedstawionego uzasadnienia, NIK odstępuje od formułowania nieprawidłowości w tym zakresie.

Komisje do przeprowadzenia ośmiu egzaminów klasyfikacyjnych nie zostały formalnie powołane wbrew art. 44l ust. 1 ustawy o systemie oświaty, co opisano szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Nie określono dokładnych terminów ww. egzaminów, wskazano tylko daty graniczne, tj. należało je przeprowadzić do 31 października 2020 r., 10 grudnia 2020 r. i 30 kwietnia 2021 r. (w miesiąc lub dwa od daty przejścia uczniów do Liceum). Egzaminy z języka niemieckiego, wiedzy o społeczeństwie, biologii przeprowadzono w formie pisemnej i ustnej, natomiast egzamin z zajęć rekreacyjno-sportowych w formie praktycznej i ustnej, zgodnie z § 15 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie oceniania. Egzaminy, które odbyły się 26, 27 i 28 października 2020 r.; 8 i 9 grudnia 2020 r. oraz 22, 23 i 27 kwietnia 2021 r. zakończyły się wynikiem pozytywnym. Dokumentacja

²⁴ Jeden z tych uczniów uczęszczał do Liceum od 8 września 2020 r., drugi od 9 marca 2021 r., trzeci od 13 listopada 2020 r.

²⁵ Dz. U. poz. 1641, ze zm. (dalej: rozporządzenie w sprawie przechodzenia uczniów do innych szkół). Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 6 tego rozporządzenia, uczeń klasy drugiej technikum publicznego może być przyjęty do klasy drugiej liceum ogólnokształcącego.

ww. egzaminów zawierała elementy wymagane § 15 ust. 10 i 11 rozporządzenia o ocenianiu.

(akta kontroli, str. 581-631)

Analiza dokumentacji wybranych pięciu uczniów z 4kl. pozwoliła stwierdzić, że w latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 (I semestr) wpisywano w dzienniku elektronicznym bieżące, śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych oraz śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne zachowania, zgodnie z § 8 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji²⁶. Arkusze ocen prowadzono dla tych uczniów na drukach zgodnych z obowiązującym wzorem dla Liceów (MEN-I/48/2²⁷). W Szkole przyjęto *Wewnątrzszkolną instrukcję wypełniania arkuszy ocen*²⁸. Wybrane do badania arkusze ocen uczniów, w tym uczniów którzy zdawali egzaminy klasyfikacyjne lub poprawkowe (pięć) były prowadzone prawidłowo.

(akta kontroli str. 584-588, 601-605, 630-639)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W klasach objętych szczegółową analizą nauczycielki matematyki (A.P. i B.S.) wpisały do dzienników oceny bieżące uzyskane z przeliczenia wyników przeprowadzonych w pierwszym półroczu roku szkolnego 2022/2023: diagnozy wiedzy z poprzedniego etapu edukacyjnego (1kl.) oraz dwóch matur próbnych (4kl.). Było to działanie nieprawidłowe, gdyż zgodnie z § 8 ust. 3 rozporządzenia w sprawie dokumentacji, w dzienniku lekcyjnym prowadzonym przez szkołę dla dzieci i młodzieży odnotowuje się oceny bieżące, śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych oraz śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne zachowania. Oceny te zaś (zgodnie z art. 44b ust 3 pkt 1 ustawy o systemie oświaty) powinny wynikać z rozpoznawania przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania. Ponadto wynik procentowy testowania zewnętrznego (nawet jeśli jest to próba) nie może być wyrażany w skali oceny szkolnej. Testy te przeprowadzane są wyłącznie w celu informacyjnym i diagnostycznym (tj. zidentyfikowania wiadomości i umiejętności, które dany uczeń opanował już w stopniu zadowalającym oraz wiadomości i umiejętności, które wymagają jeszcze doskonalenia).

(akta kontroli, str. 254, 266-267, 313, 366, 373, 415-420)

Nauczycielka A.P. wyjaśniła: *w pierwszym semestrze roku szkolnego 2022/2023 uczniowie klasy Liceum mają wpisane oceny ze sprawdzianu diagnozującego wiadomości i umiejętności po szkole podstawowej, ale są to oceny, które nie są wliczane do średniej i nie rzutują na ustalanie oceny śródrocznej i końcoworocznej. Uczniowie zostali poinformowani o tym przed napisaniem wspomnianego sprawdzianu. (...).*

(akta kontroli, str. 440)

Nauczycielka B. S. wyjaśniła: *oceny z matury próbnej i testu diagnostycznego, zostały wpisane do Librusa po uzgodnieniu z uczniami i rodzicami. Jest to tylko informacja dla rodziców i uczniów i nie ma wpływu przy klasyfikacji. W komentarzu podany jest wynik procentowy egzaminu. Oceny te nie były brane pod uwagę przy*

²⁶ Dz. U. poz. 1646, ze zm., dalej rozporządzenie w sprawie dokumentacji.

²⁷ Określonego w załączniku nr 2 część II pkt 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2019 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków (Dz. U. poz. 1700, ze zm.).

²⁸ Zarządzeniem Dyrektora nr 38/2019/2020 z 30 kwietnia 2020 r.

oceniu śródrocznym, a dowodem na to jest komentarz przy ocenie „nie licz do średniej”.

(akta kontroli, str. 448)

Dyrektor w złożonych wyjaśnieniach poparł stanowisko przedstawione przez nauczycieli.

(akta kontroli, str. 653)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż w wyniku, niezgodnego z ww. przepisem, przeliczenia wyników procentowych diagnoz na oceny szkolne nie dostarczono rodzicom i uczniom dodatkowych informacji. Wynika to m.in. z faktu przyjęcia do tych przeliczeń skali zawartej w PZO z matematyki, stosowanej do wyników sprawdzianu z wyznaczonej partii materiału. Zgodnie tą skalą np. ocena niedostateczny obejmowała sytuację uzyskania przez ucznia mniej niż 30% możliwych do uzyskania punktów, tj. zarówno dla 6% jak i dla 27%, zaś uzyskane przez ucznia 32,6% punktów przeliczono na ocenę 2-.

W najbardziej aktualnym komunikacie (z 5 września 2022 r.), dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE) uznał za *nieuzasadnione wystawianie ocen wyrażonych cyfrą lub liczbą (w ramach oceniania bieżącego) na podstawie uzyskanych przez danego ucznia wyników testu diagnostycznego z poszczególnych przedmiotów. Niezbędne jest przekazanie każdemu uczniowi wartościowej informacji zwrotnej poprzez wskazanie, co robi dobrze, a co wymaga poprawy (...). Należy również mieć świadomość, że zadania w arkuszach egzaminacyjnych będą obejmowały całość wymagań egzaminacyjnych, zatem przed przeprowadzeniem diagnozy wskazane jest poinformowanie uczniów, że niektórych zadań mogą nie być w stanie rozwiązać poprawnie, ponieważ dany zakres materiału nie był jeszcze omawiany podczas lekcji*²⁹.

2. W dwóch klasach objętych analizą w roku szkolnym 2022/2023 (w czasie nauki stacjonarnej) nierzetelnie stosowano zasady oceniania z wychowania fizycznego przyjęte w PZO, dotyczące wystawienia co najmniej trzech ocen w semestrze za aktywność podczas zajęć i przygotowanie do nich. Aspekt ten powinien podlegać systematycznej comiesięcznej ocenie. W badanych grupach wystawiono najczęściej tylko jedną do dwóch takich ocen z aktywności w semestrze.

(akta kontroli str. 245-246, 265, 298, 302-303, 311, 318-365, 410-414, 433-437)

Nauczyciel wychowania fizycznego wyjaśnił: *W przypadku klasy 4LO nie wszyscy uczniowie mają po 3 oceny z „aktywności” na zajęciach wychowania fizycznego i niewątpliwie jest to moja wina, że przeoczyłem ten zapis z PZO, mówiący o minimalnej liczbie, tj. 3 ocen z tej kategorii w semestrze. (...) Jednak mimo braku wymaganej ilości ocen z „aktywności” na zajęciach uczniowie posiadają odpowiednią ilość ocen cząstkowych z innych kategorii, co pozwoliło na rzetelne wystawienie oceny śródrocznej. Po wnikliwym przeanalizowaniu zapisu w PZO (pkt 4) stwierdzam, że rzeczywiście liczba 3 ocen z aktywności to jest być może za dużo i przy kolejnej modyfikacji PZO jako zespół przedmiotowy poddamy to dyskusji i dokonamy ewentualnej zmiany tego zapisu.*

(akta kontroli str. 500-501)

Inny nauczycielka wychowania fizycznego wyjaśniła: *w klasie 4 LO uczniowie faktycznie mają po jednej ocenie z „aktywności” na lekcjach wychowania fizycznego. W klasie 1 LO po dwie (trzy) oceny. Niewątpliwie przeoczyłam ten zapis PZO, który jasno określa, że minimalna liczba ocen z kategorii „aktywność” to jedna na miesiąc.*

(akta kontroli str. 488)

²⁹ https://cke.gov.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/komunikaty/20220905%20EM23PP%20Test%20diagnostyczny.pdf; <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/probny-egzamin-maturalny-informacja-cke>, dostęp 22 lutego 2023 r.

Dyrektor wyjaśnił: *osobiście uważam, że PZO z wychowania fizycznego w naszej szkole, jest skonstruowane bardzo rzetelnie, co pozwala uzyskiwać lepsze oceny tym uczniom, którzy wykazują duże zaangażowanie (...). Dlatego dołożę wszelkich starań, aby pokierować zmianami w taki sposób, aby nadal było możliwe docenienie zaangażowania ucznia i jego aktywności. Wydaje się, że zapis o wymaganej liczbie ocen z aktywności powinien obejmować cały semestr np. „5 ocen z aktywności w semestrze”. Pozwoli to na docenienie i wspieranie zaangażowania uczniów.*

(akta kontroli str. 653)

3. Nauczyciele nie zawsze stosowali zasady oceniania prac pisemnych z matematyki przyjęte w PZO z tego przedmiotu. Analiza praktyki oceny sprawdzianów z matematyki w I półroczu roku szkolnego 2022/2023 w odniesieniu do dwóch klas, których dokumentacja była poddana szczegółowej analizie, wskazała, że przy wymaganej na ocenę dopuszczającą 31% punktów możliwych do uzyskania – uczniom z taką punktacją wpisano ocenę niedostateczną, a uczniom, których prace oceniono w przedziale od 33% do 36% punktów wpisano ocenę *minus* dopuszczającą.

Nauczycielka wyjaśniła: *za 33% uczeń otrzymał -2, to różnicuje go z tymi co otrzymali np. 45% i też mają ocenę dopuszczającą. (...). Dwoje uczniów za 31% otrzymało ocenę niedostateczną, wyniknęło to z tak ułożonej wcześniej punktacji, z którą wcześniej byli zapoznani uczniowie. Wiem, że nieznacznie to odbiega od skali podanej w PZO, ale było to za aprobatą uczniów, gdyż kartkówka sprawdzała elementarne umiejętności z danego tematu. Zapis dotyczący plusów i minusów zostanie doprecyzowany w PZO.*

(akta kontroli, str. 448-449)

NIK stwierdza, że zastosowanie oceny negatywnej (niedostateczny) w przypadku uczniów, którzy uzyskali 31% możliwych do uzyskania punktów nie była uzasadniona w PZO. Uzgodnienie z uczniami możliwości wystawienia im niższej oceny niż wynika to z przyjętych na początku roku zasad może budzić wątpliwości co do respektowania praw ucznia z uwagi na nierówność stron takiej „umowy”.

4. Była Dyrektor nie powołała komisji do przeprowadzenia ośmiu egzaminów klasyfikacyjnych wbrew art. 44l ust. 1 ustawy o systemie oświaty w korespondencji z § 8 ust. 4 i § 9 ust. 2 rozporządzenia o przechodzeniu uczniów do innych szkół.

Składy ww. komisji zostały wyznaczone w sposób nieformalny poprzez notatkę w zeszycie bez podania podstawy prawnej organizacji tych egzaminów, która mogła wynikać z § 8 ust. 4 (egzamin z wiedzy o społeczeństwie) lub § 9 ust. 2 (egzamin z języka niemieckiego) ww. rozporządzenia. Zastosowany tryb wyznaczenia komisji nie był wiążący, o czym świadczy fakt, że trzem komisjom przewodniczyła inna osoba niż wynikało z ww. notatki.

(akta kontroli 581-583, 606-613)

Była Dyrektor wyjaśniła: *być może, że (...) powinno być stosowne zarządzenie dyrektora szkoły, powołujące komisję do przeprowadzenia egzaminu klasyfikacyjnego, tak jak to miało miejsce w przypadku egzaminu poprawkowego, ale tego nie robiłam uważając, że skoro wszyscy uczestnicy egzaminu są już poinformowani, to takie działanie jest wystarczające (...). Dokonałam zmiany [komisji] (...) i nastąpiło przeoczenie i nie naniesiono zmiany w zeszycie do egzaminów klasyfikacyjnych, zgodnie ze stanem faktycznym.*

(akta kontroli, str. 649)

5. Była Dyrektor zorganizowała dwóm uczennicom Liceum bez wymaganej podstawy prawnej egzaminu klasyfikacyjnego z przedmiotu biologia (poziom rozszerzony) z zakresu klasy pierwszej.

W. B. i P. Sz. ukończyły klasę pierwszą w Technikum i zostały przyjęte do klasy drugiej Liceum pod warunkiem zdania egzaminu klasyfikacyjnego z zakresu

objętego nauczaniem pierwszej biologii na poziomie rozszerzonym w klasie pierwszej (gdyż poprzednio uczennice te realizowały poziom podstawowy).

Działanie to było niezgodne z § 8 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie przechodzenia uczniów do innych szkół, w którym wskazano, że jeżeli uczeń w szkole ponadpodstawowej, z której przechodzi, zrealizował obowiązkowe zajęcia edukacyjne ogólnokształcące w zakresie podstawowym, a w oddziale szkoły, do której przechodzi, zajęcia te są realizowane w zakresie rozszerzonym, różnice te są uzupełniane na warunkach ustalonych przez nauczycieli prowadzących obowiązkowe zajęcia edukacyjne w tym oddziale, tj. sytuacja taka nie stanowi podstawy do organizacji egzaminu klasyfikacyjnego z tego przedmiotu.

(akta kontroli, str. 584-592, 601-605, 611-615)

Z wyjaśnień złożonych przez byłą Dyrektora wynikało, że przy podejmowaniu decyzji w zakresie różnic programowych, sposoby ich uzupełniania były konsultowane z nauczycielami uczącymi poszczególnych przedmiotów rozważając zapisy § 8 rozporządzenia w sprawie przechodzenia uczniów do innych szkół, ale w przypadku tych uczniów ustalono egzaminy klasyfikacyjne.

(akta kontroli str. 649)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 1 i art. 164 ust. 1 i 3 Prawa oświatowego, dyrektor kieruje działalnością szkoły i decyduje o przyjęciu ucznia z innej szkoły. Umożliwienie uzupełnienia różnic programowych przez uczennice w ramach realizowanych zajęć nie wymagało zabiegów organizacyjnych.

OCENA CZĄSTKOWA

Szkolna praktyka oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów klas objętych analizą w ramach dwóch z czterech wybranych zajęć edukacyjnych była co do zasady zgodna z przyjętymi uregulowaniami wewnętrznymi. Na zajęciach wychowania fizycznego nie zachowano wymaganej częstotliwości oceniania uczniów, a ocenianie prac pisemnych z matematyki nie zawsze było zgodne z PZO i do dzienników wpisywano oceny z matur próbnych i diagnoz. Ocenianie zachowania uczniów klas, których dokumentacja była badana, odbywało się zgodnie z zasadami przewidzianymi WZO. Egzaminy klasyfikacyjne, o których mowa w art. 164 ust. 3 Prawa oświatowego nie były zorganizowane w pełni właściwie. Prawdłowo dokumentowano proces oceniania w dziennikach i arkuszach ocen i zorganizowano egzamin poprawkowy.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Nadzór nad wewnątrzszkolnym ocenianiem uczniów

Była Dyrektora i Dyrektora opracowali na lata szkolne 2020/2021-2022/2023 plany nadzoru pedagogicznego i przedstawili je na zebraniach Rady w wymaganym terminie, tj. do 15 września roku szkolnego, którego dotyczyły, realizując obowiązek wskazany w § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego³⁰.

(akta kontroli str. 757)

Zgodnie z § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, plany nadzoru pedagogicznego (dalej: plan) uwzględniały wnioski z nadzoru sprawowanego w poprzednim roku szkolnym oraz podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa, o których mowa w art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe. Plany opracowane w okresie objętym kontrolą zawierały wszystkie elementy wymagane § 23 ust. 3 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.

W planach nadzoru na rok szkolny 2020/2021 oraz 2021/2022 wśród obszarów podlegających szczególnemu nadzorowi przez Dyrektora wymieniono m.in.:

³⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1551, ze zm.

- stosowanie przez nauczycieli metod i form oceniania sprzyjających kształceniu umiejętności kluczowych;
- monitorowanie pracy zespołowej nauczycieli, w szczególności w zakresie (...) analizowania jakościowego wyników egzaminów zewnętrznych i wyników wewnętrznych badań edukacyjnych i formułowania wniosków do dalszej pracy oraz realizacji wniosków z analizy badań edukacyjnych uczniów;
- ocenę poprawności stosowania przez nauczycieli prawa oświatowego w praktyce szkolnej, a w szczególności: stosowanie kar porządkowych, informowanie rodziców w wymaganym zakresie, przestrzeganie uzasadniania ocen, zachowanie motywującego charakteru ocen szkolnych.

W roku szkolnym 2022/2023 szczególnemu nadzorowi podlegała:

- aktywność nauczycieli w pracach zespołów nauczycielskich, w szczególności w zakresie m.in. planowania i zadawania pracy domowej uczniom, analizowania jakościowego wyników egzaminów zewnętrznych i wyników wewnętrznych badań edukacyjnych i formułowania wniosków do dalszej pracy; a także realizacji wniosków z analizy badań edukacyjnych uczniów.
- ocena poprawności stosowania przez nauczycieli prawa oświatowego w praktyce szkolnej, a w szczególności: stosowanie kar porządkowych, informowanie rodziców w wymaganym zakresie, przestrzeganie uzasadniania ocen, zachowanie motywującego charakteru ocen szkolnych.

(akta kontroli str. 757, 764)

W planach nadzoru uwzględniano problematykę funkcjonowania wewnętrznego systemu oceniania, m.in. planując kontrole.

W roku szkolnym 2020/2021 zaplanowano kontrole przestrzegania przepisów dotyczących oceniania:

- dokumentowania procesu oceniania – zaplanowano kontrolę dzienników zajęć raz na kwartał oraz arkuszy ocen do 15 września 2020 r. oraz po zakończeniu zajęć dydaktycznych; kontroli mieli podlegać wychowawcy klas, jako formę kontroli wskazano przegląd dokumentów, a osobami kontrolującymi mieli być dyrektor i wicedyrektor;
- prawidłowości uzasadniania ocen prac pisemnych uczniów – kontrola zgromadzonych prac pisemnych, prowadzona raz na trzy miesiące przez dyrektora lub wicedyrektora poprzez badanie dokumentów;
- udostępniania wyników prac pisemnych uczniowi i rodzicom – kontrola miała odbywać się raz na trzy miesiące poprzez bezpośrednią obserwację lekcji i spotkań z rodzicami przez dyrektora i wicedyrektora;
- przestrzegania procedury oceniania zachowania uczniów przez wychowawców klas – obserwację zajęć z wychowawcą oraz kontrolę dziennika wychowawcy miał prowadzić dyrektor na dwa tygodnie przed klasyfikacją (w styczniu oraz czerwcu 2021 r.)

W roku szkolnym 2021/2022 w ramach kontroli przestrzegania przepisów nie planowano działań dotyczących oceniania, a w ramach kontroli dotyczących przebiegu procesów kształcenia ujęto:

- kontrolę realizacji prawa uczniów i rodziców do uzyskania uzasadnienia oceny – kontroli dyrektora lub wicedyrektora w formie obserwacji lekcji i spotkań z rodzicami mieli podlegać wszyscy nauczyciele;
- analizę przestrzegania procedury oceniania zachowania przez wychowawców klas – kontroli prowadzonej przez wicedyrektora w formie analizy dokumentów mieli podlegać wychowawcy klas.

Z kolei w ramach kontroli dotyczących efektów działalności dydaktyczno-wychowawczej zaplanowano badania:

- frekwencji uczniów w szkole – analizę danych statystycznych w dziennikach lekcyjnych miał prowadzić wicedyrektor;

- wyników badań edukacyjnych zgodnie z planem badań – analizę danych statystycznych w raportach z analizy jakościowej poszczególnych badań edukacyjnych miał prowadzić wicedyrektor;
- realizacji wniosków z nadzoru pedagogicznego zgodnie ze sposobami ich realizacji uchwalonymi na radzie pedagogicznej – analizę danych statystycznych z obserwacji zajęć, kart monitorowania pracy wychowawców oraz sprawozdań z pracy zespołów miał prowadzić dyrektor i wicedyrektor;
- poprawności, terminowości prowadzenia dokumentacji pedagogicznej przez nauczycieli – analizę i badanie dokumentów (dzienników lekcyjnych, arkuszy ocen, dzienników wychowawców, dzienników pedagoga) miał prowadzić dyrektor i wicedyrektor.

Na rok szkolny 2022/2023 zaplanowano:

- kontrole przestrzegania przepisów dotyczących oceniania obejmujących:
  - a) poprawność prowadzenia dokumentacji pedagogicznej przez wychowawcę klasy. Zakres kontroli miał obejmować (1) wypełnianie arkuszy ocen zgodnie z wymaganiami w tym zakresie, (2) wypełnianie tabel z danymi statystycznymi na potrzeby SIO z zachowaniem obowiązujących terminów, (3) systematyczność prowadzenia dziennika wychowawcy/dziennika ds. organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, (4) systematyczność obliczania frekwencji uczniów w celu nadzoru nad spełnianiem obowiązku szkolnego/nauki. Analizę arkuszy ocen wszystkich oddziałów, dzienników lekcyjnych wszystkich oddziałów, dzienników wychowawcy miał prowadzić dyrektor i wicedyrektor;
  - b) stosowanie zasad oceniania zachowania – zakres kontroli miał obejmować (1) zachowanie procedury oceniania zachowania: ocenianie przez uczących nauczycieli, zespół klasowy i samoocena ucznia, (2) stosowanie statutowych kryteriów oceniania zachowania uczniów, (3) komunikowanie rodzicom i uczniom przewidywanych rocznych ocen zachowania; forma kontroli to obserwacja lekcji z wychowawcą, analiza dokumentacji spotkania z rodzicami; analiza zasadności skarg związanych z ocenianiem; kontrola zapisów w dzienniku wychowawcy/dokumentacji wychowawczej; kontrolę tę miał realizować dyrektor i wicedyrektor.
  - c) zgodność oceniania z przepisami prawa. Zakres kontroli miał obejmować: (1) stosowanie przez nauczycieli form oceniania poziomu wiedzy i umiejętności uczniów określonych w statucie szkoły; (2) przestrzeganie przez nauczycieli wewnętrznych zasad oceniania, zdefiniowanych w statucie szkoły (respektowanie prawa ucznia do poprawy oceny, terminowość zwracania prac pisemnych, uzasadnianie ocen, stosowanie zgodnej ze statutem skali ocen bieżących, jawność oceniania); (3) przestrzeganie przez nauczycieli obowiązku informacyjnego wobec uczniów i rodziców o wymaganiach edukacyjnych, sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych, przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych, warunkach i trybie otrzymania wyższej oceny klasyfikacyjnej, (4) uwzględnianie w ocenianiu zaleceń zawartych w opiniach i orzeczeniach.
 Formy kontroli to obserwacja lekcji, analiza dokumentacji spotkania z rodzicami, analiza zasadności skarg związanych z ocenianiem, kontrola zapisów w dzienniku lekcyjnym; analiza gromadzonych przez nauczyciela prac pisemnych. Kontrole miał prowadzić dyrektor i wicedyrektor.
- kontrole dotyczące przebiegu procesów kształcenia:
  - a) prawidłowość konstrukcji jednostki dydaktycznej – zakres kontroli obejmował m.in. bieżące ocenianie aktywności uczniów. Obserwacje lekcji miał prowadzić dyrektor i wicedyrektorzy.

b) indywidualizacja w procesie nauczania – zakres kontroli miał obejmować m.in. różnicowanie kryteriów oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów zgodnie z ich możliwościami. Stosowanie wzmacnień pozytywnych za aktywność uczniów, za wkładany wysiłek. Kontroli (obserwacji) mieli podlegać nauczyciele odbywający staż.

c) wykorzystywanie wniosków z nadzoru pedagogicznego, wyników egzaminów zewnętrznych oraz innych diagnoz pedagogicznych do planowania i organizowania procesów edukacyjnych. Kontrole doraźne miały obejmować swym zakresem: (1) modyfikowanie przez nauczycieli planów pracy dydaktycznej adekwatnie do zdiagnozowanych potrzeb i deficytów edukacyjnych uczniów; (2) wdrażanie wniosków z analizy egzaminów zewnętrznych do planowania i modyfikowania procesu dydaktycznego; (3) współpracę nauczycieli przy planowaniu i modyfikowaniu procesów edukacyjnych z uwzględnieniem wniosków z nadzoru pedagogicznego i przyjętych przez radę pedagogiczną sposobów ich realizacji.

- kontrole dotyczące efektów działalności dydaktyczno-wychowawczej w ramach oceniania szkolnego. Zakres kontrolowanych efektów miał obejmować: (1) liczbę odwołań od rocznych ocen klasyfikacyjnych, (2) liczbę skarg związanych z bieżącym ocenianiem; (3) liczbę przypadków i rodzaj naruszenia przez nauczycieli obowiązujących zasad WZO; (4) udział procentowy uczniów przystępujących do poprawy ocen bieżących jako dowód na zachowanie motywacyjnego charakteru oceny szkolnej; (5) zbieżność oceniania wewnątrzszkolnego z wynikami egzaminów zewnętrznych.

W okresie objętym kontrolą zaznaczano, że w planie kontroli ujęto tylko planowane kontrole, a kontrolom doraźnym (niezapowiadany) podlegają wszystkie działania statutowe nauczycieli.

(akta kontroli str. 757-760)

W zakresie wspomaganie nauczycieli w okresie objętym kontrolą zaplanowano i przeprowadzono w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 szkolenia: dotyczące skutecznego sposobu motywowania uczniów, nt. *Oceniać czy wystawiać oceny, czyli czy i po co nam potrzebny jest system oceniania i jak skutecznie go modyfikować?* oraz *Determinanty efektywnej pracy domowej* (wszystkie szkolenia prowadzone były przez Powiatowy Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Busku-Zdroju).

(akta kontroli str. 760)

Plan obserwacji na kolejne lata szkolne w okresie objętym kontrolą obejmował lekcje prowadzone przez odpowiednio 46, 48 i 55 nauczycieli. Celem obserwacji miała być m.in. ocena rezultatów procesu dydaktycznego na podstawie bezpośredniej obserwacji umiejętności, postaw i prezentowanej wiedzy uczniów. W szczególności obserwacji podlegać miały (m.in.): uzasadnianie ocen bieżących, indywidualizacja nauczania w toku lekcji lub zajęć, praca domowa – jej zakres, zróżnicowanie w zależności od możliwości uczniów.

(akta kontroli str. 760-761)

Monitorowaniu w roku szkolnym 2020/2021 miało podlegać w szczególności:

- stosowanie zasad oceniania z zachowaniem motywującego charakteru oceny. Wychowawcy klas mieli analizować zapisy w dziennikach lekcyjnych: systematyczność oceniania, poprawianie ocen przez uczniów, rozkład skali ocen u wybranych uczniów, skale ocen, analizować skargi i wnioski zarówno uczniów, jak i rodziców. Pedagog szkolny miał analizować zgłaszane przez uczniów trudności w nauce, a także skargi uczniów i rodziców na brak możliwości poprawy oceny. Dyrektor miał kontrolować działania podejmowane przez nauczycieli i pedagoga.

- uczęszczanie uczniów na zajęcia. Wychowawcy klas mieli analizować zapisy obecności w dziennikach lekcyjnych oraz miesięczne zestawienia obecności. Pedagog szkolny miał analizować zgłaszane przez wychowawców przypadki licznie opuszczonych zajęć, zgłaszać dyrektorowi fakt opuszczenia więcej niż 50% zajęć w miesiącu oraz dokonywać oceny skuteczności podejmowanych działań (poprawy). Dyrektor szkoły miał wszczynać postępowanie egzekucyjne.
(akta kontroli str. 761-762)

W okresie objętym kontrolą zaplanowane w ramach nadzoru pedagogicznego działania zostały zrealizowane.

(akta kontroli str. 757-770)

Przedmiot ewaluacji wewnętrznej w roku szkolnym 2020/2021 nie dotyczył oceniania. Zagadnienia do ewaluacji obejmowały: 1) *Bezpieczeństwo psychospołeczne uczniów po powrocie do szkoły po okresie zawieszenia zajęć w poprzednim roku szkolnym* oraz 2) *Świadomość i skala zjawiska cyberprzemocy wśród uczniów naszej szkoły*, mimo to we wskaźnikach sukcesu dla drugiego obszaru badawczego podano: *przedmiotowe systemy oceniania są w pełni zgodne z zasadami obowiązującymi w szkole w zakresie oceniania*. Była Dyrektor wyjaśniła, że było to wynikiem pomyłki.

(akta kontroli str. 757, 765-767)

Wyjaśniając, czy realizowano nadzór w trybie działań doraźnych w czasie nauki zdalnej oraz dlaczego kwestii tych nie wskazano w sprawozdaniach ze sprawowanego nadzoru, była Dyrektor podała: *w czasie nauki zdalnej realizowano nadzór w trybie działań doraźnych. Nadzór ten dotyczył całej działalności statutowej szkoły, na ile można było ją realizować, ale głównie dotyczył spraw związanych z procesem nauczania, w tym oceniania. Kierownictwo szkoły miało do dyspozycji dziennik elektroniczny LIBRUS, a więc dostęp do dokumentacji przebiegu nauczania, oceniania. W sprawozdaniu ze sprawowanego nadzoru w sposób szczególny nie dokonano takich zapisów, gdyż sprawozdanie były wykonywane za każdy semestr, a nie w całych semestrach była nauka zdalna.*

(akta kontroli str. 757-760, 765-767)

W protokole nr 7/2020/2021 plenarnego posiedzenia Rady Pedagogicznej z dnia 8 lutego 2021 r. podano m.in. *Podczas zdalnego nauczania większość nauczycieli zauważa, że uczniowie zwykle osiągający słabe wyniki w nauce stacjonarnej, w obecnym nauczaniu na odległość, osiągają zadawalające wyniki. Wykazują się systematycznością w pracy, co przekłada się na lepsze wyniki. Należy dodać, że podczas zdalnego nauczania nauczyciele zaobserwowali u niektórych uczniów brak rzetelności i uczciwości w przekazywanych pracach lub sprawdzianach, kartkówkach na pomocą technik komputerowych. Istnieje obawa, że powrót do nauki stacjonarnej może być dla niektórych uczniów przykrym doświadczeniem w sytuacjach, kiedy odpowiedzi, pisanie wszelkich testów sprawdzających wiedzę będzie odbywać się twarzą w twarz.*

(akta kontroli str. 777-795)

W sprawie specyficznych problemów nauki zdalnej, pojawiających się na linii uczeń-nauczyciel, była Dyrektor wyjaśniła m.in.: *Z mojej wiedzy wynika, że nie było sytuacji podważania przez nauczycieli wiarygodności samodzielnego wykonania prac przez ucznia jak również nie występowały przypadki pomniejszania przez nauczycieli wystawianych przez siebie wysokich ocen bieżących uczniom w okresie zdalnego nauczania. Nie oznacza to jednak, że nie było wątpliwości w tej kwestii i raczej teraz po okresie zdalnego nauczania widać, że wówczas praca uczniów nie była samodzielna. Ale na tamten czas, z uwagi na brak kontaktu osobistego z uczniem, należało przyjąć to, co uczeń przesyłał do nauczyciela. Jeśli chodzi o wystawianie oceny niedostatecznej za nieterminowe przesyłanie zleconych przez nauczyciela prac lub nieprzyjmowanie prac przesłanych po wskazanym terminie, to takie*

postępowanie mogło mieć miejsce. Dlatego po doświadczeniu roku szkolnego postanowiono uszczegółowić zapisy [w Regulaminie i procedurach postępowania w okresie pandemii SARS-CoV-2 w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Kazimierza Wielkiego w Busku-Zdroju]. Pomimo wielu trudności nie zdarzały się przypadki braku możliwości poprawienia przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych i zachowania w okresie pracy zdalnej. Każdy z uczniów miał taką możliwość i jeśli tylko wyrażał chęć, to mógł skorzystać.

(akta kontroli str. 774-776)

W okresie objętym kontrolą była Dyrektor przedstawiała na zebraniu Rady, nie rzadziej niż dwa razy w roku szkolnym, wyniki i wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego, zgodnie z art. 69 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe oraz § 24 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego. Określano także rekomendacje, tj. sposoby wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego w celu doskonalenia pracy Szkoły, które były przyjmowane przez Radę w formie uchwał, zgodnie z art. 70 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo oświatowe.

We wnioskach ze sprawowanego nadzoru wskazywano m.in.:

- większość nauczycieli ocenia uczniów systematycznie, ale zdarzają się przypadki nieterminowego oceniania (oceny zachowania na I półrocze) lub małej liczby ocen z danego przedmiotu;
- nauczyciele oceniają uczniów zgodnie z WZO i PZO;
- odnotowano błędne wpisy frekwencji uczniów, zwłaszcza w pierwszych tygodniach, gdy uczniowie przenosili się do innej klasy;
- dokumentacja przebiegu nauczania prowadzona jest prawidłowo, choć zdarzają się sytuacje wpisywania tematów lekcji z opóźnieniem;
- w kilku przypadkach pojawiły się błędy w wypełnianiu arkuszy ocen, pomyłki zostały poprawione;
- rodzice są informowani w odpowiednich terminach i zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony danych osobowych odnośnie wymagań edukacyjnych, zasad oceniania oraz postępach edukacyjnych ich dzieci.

(akta kontroli str. 774-776)

W zaleceniach do dalszej pracy wskazywano, że należy zwracać szczególną uwagę na systematyczne i rzetelne ocenianie, aby uniknąć problemów przy klasyfikowaniu uczniów, a także na przestrzeganie ustalonych terminów zwłaszcza przy wystawianiu ocen semestralnych. Podano również, że należy dokonywać systematycznych wpisów tematów zajęć oraz przywiązywać więcej uwagi do aktualizacji danych zawartych w dzienniku, aby można było je bez obaw wykorzystać w tworzeniu innych dokumentów szkolnych – arkuszy ocen, świadectw lub wykorzystywać przy imporcie danych do SIO i SIOEO³¹.

(akta kontroli str. 762-764)

W okresie objętym kontrolą klasyfikacja uczniów odbywała się na podstawie uchwał Rady w sprawie wyników klasyfikacji i promocji uczniów, tj. zgodnie z art. 70 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe. Na zebraniach Rady, poprzedzających podjęcie uchwał, wychowawcy klas omawiali wyniki klasyfikacji klas, mocne i słabe strony zespołów klasowych oraz podjęte działania wychowawcze. Wyniki klasyfikacji śródrocznej i rocznej oraz kwestia promocji uczniów były prawidłowo zatwierdzane na posiedzeniach Rady.

(akta kontroli str. 748-756, 777-845)

---

³¹ Tj. Systemie Informacji Oświatowej (gromadzącym informacje o szkołach, placówkach oświatowych, nauczycielach i uczniach) oraz Systemie Informatycznym Obsługującym Egzaminy Ogólnokształcące (służącym do zgłaszania danych egzaminacyjnych zdających).

W planie nadzoru na rok szkolny 2022/2023 za priorytetowe zadanie szkoły i nauczycieli w obszarze *Metodyka i dydaktyka* wskazano m.in. bazowanie na mocnych stronach ucznia w budowaniu jego sukcesu edukacyjnego; w szerszym zakresie wykorzystywanie aktywizujących metod nauczania i stosowanie różnicowanych form organizacji pracy na lekcji; skoncentrowanie nauczania na procesie uczenia się ucznia; prowadzenie w procesie kształcenia działań uwzględniających zróżnicowane potrzeby rozwojowe i edukacyjne uczniów; wykorzystywanie zasad pedagogiki i psychologii pozytywnej w bieżącej pracy w klasie („kultura błędu” jako forma wzmacniania uczniów i motywacji).

(akta kontroli str. 777-795)

W Szkole analizowano nie tylko osiągnięcia uczniów z przedmiotów egzaminacyjnych, ale także m.in. z wychowania fizycznego. W protokole nr 7/2020/2021 z plenarnego posiedzenia Rady Pedagogicznej z dnia 8 lutego 2021 r. (w części dotyczącej realizacji planu pracy zespół przedmiotów rekreacyjno-sportowych w I półroczu roku szkolnego 2020/2021), podano m.in. *Patrząc całościowo, najlepiej sytuacja z wynikami nauczania oraz frekwencją na zajęciach szkolnych wygląda w liceum ogólnokształcącym w klasie drugiej o profilu biologiczno-sportowym. Trzeba tu jednak zaznaczyć, że średnia ocen z wychowania fizycznego jest zdecydowanie niższa niż w tym samym okresie roku poprzedniego. Uczniowie jednak bardzo chętnie uczestniczą w zajęciach wychowania fizycznego w związku z tym średnia ocen kształtuje się na poziomie 4,46 (5,22 I sem. 2019/2020) a frekwencja na zajęciach jest nieznacznie wyższa 93,88% (91,95% I sem. 2019/2020) (...) Nauczyciele wychowania fizycznego na bieżąco monitorują liczbę dostarczonych przez uczniów zwolnień lekarskich. Ilość osób zwolnionych całkowicie z zajęć wychowania fizycznego w I semestrze wynosi 18 uczniów natomiast częściowe zwolnienie posiada 2 uczniów. Duże znaczenie miała analiza wszystkich przypadków i rozmowy z uczniami. Dzięki opracowaniu przez nauczycieli wychowania fizycznego druku ‚Opinii lekarskiej dotyczącej zwolnienia ucznia z zajęć wychowania fizycznego’, wiele osób zdecydowało się na aktywny udział w zajęciach mimo częściowych ograniczeń ruchowych. Nauczyciele wychowania fizycznego tak zindywidualizowali proces dydaktyczny, aby w zajęciach mogły brać udział osoby nawet z lekkimi niedyspozycjami.*

W sprawozdaniu za I półrocze 2022/2023 wskazano z kolei: *średnia ocen z wychowania fizycznego jest znacznie niższa niż w tym samym okresie roku poprzedniego – 5,01. Natomiast zaskakująco wygląda sytuacja, jeśli chodzi o frekwencję w dwóch klasach liceum, gdyż porównując ją z wszystkimi klasami naszej szkoły jest w zasadzie najniższa co do tej pory nie miało miejsca – wynosi 77,36%. (...) Nie bez znaczenia na uzyskiwanie lepszych wyników sportowych ma bez wątpienia fakt przeprowadzenia na początku roku szkolnego szczegółowego wywiadu z uczniami klas pierwszych co sprzyjało wyłonieniu młodzieży najbardziej uzdolnionej pod względem posiadanych umiejętności technicznych i udziału ich w planowanych zawodach sportowych.*

(akta kontroli str. 785, 786, 795)

W okresie objętym kontrolą w Szkole przeprowadzono trzy kontrole, związane z przedmiotem kontroli NIK.

(akta kontroli str. 659-660)

W dniu 3 lutego 2021 r. wizytator Kuratorium Oświaty w Kielcach przeprowadził doraźną kontrolę organizacji pracy nauczycieli w szkołach publicznych, stwierdzając m.in., że:

- w latach szkolnych 2018/2019, 2019/2020 i 2020/2021 (wg stanu do końca grudnia 2020 r.) nauczyciele prawidłowo przeprowadzili klasyfikację uczniów; zrealizowali odpowiednią liczbę godzin wynikającą z ramowego planu nauczania i arkusza organizacyjnego szkoły;

- w roku szkolnym 2020/2021 na I półroczu średnia ocen w Szkole wyniosła 3,38, jeden z uczniów miał frekwencję poniżej 50%;
- w okresie zdalnego nauczania nie modyfikowano szkolnego zestawu programów nauczania ani nie modyfikowano czasu trwania lekcji;
- w szkole opracowano procedury nauczania w trybie zdalnym, które zawierały zasady monitorowania postępów ucznia (np. nauczyciele w pracy zdalnej mogli przeprowadzać testy sprawdzające wiedzę ze szczególnym uwzględnieniem możliwości samodzielnego wykonania pracy przez ucznia; nauczyciele ustalali oceny bieżące za wykonane działania; monitorowanie i weryfikowanie wiedzy było dokonywane za pomocą testów, poleceń, prac umieszczonych na obowiązującej w szkole platformie edukacyjnej lub w postaci samodzielnej, udokumentowanej w sposób określony przez nauczyciela pracy w domu);
- obowiązkowe zajęcia edukacyjne w zdalnym trybie nauczania dokumentowane były podobnie jak w stacjonarnym trybie nauczania;
- ośmioro nauczycieli prowadziło zajęcia w szkole, a 43 (spośród 51) z domu;
- w celu realizacji podstawy programowej nauczyciele korzystali z różnorodnych platform i programów edukacyjnych.

W kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 661-674)

W wyniku przeprowadzonej 17 maja 2022 r. przez pracowników Starostwa Powiatowego w Busku-Zdroju kontroli zgodności tygodniowego planu zajęć z arkuszem organizacji jednostki i planami nauczania, a także organizacji zajęć rewalidacyjnych w roku szkolnym 2021/2022 ustalono m.in., że liczba godzin i nazwy poszczególnych przedmiotów w kontrolowanych oddziałach są zgodne z obowiązującym arkuszem organizacji Zespołu Szkół; w planie nie można wyodrębnić godzin zajęć realizowanych w zakresie rozszerzonym. W kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i w konsekwencji nie wydano zaleceń.

(akta kontroli str. 675-677)

Po badaniu w zakresie kształcenia kompetencji kluczowych u uczniów, które zostało przeprowadzone przez wizytatora Kuratorium Oświaty w Kielcach 1 marca 2022 r., Szkoła nie otrzymała protokołu. Z wyjaśnień udzielonych przez byłą Dyrektora wynika, że badanie to miało charakter wspomagający, a jego wyniki mają mieć postać raportu ogólnopolskiego.

(akta kontroli str. 660, 678-679, 682-683)

W okresie objętym kontrolą do Szkoły nie kierowano skarg związanych z przedmiotem kontroli NIK. Rodzic jednego z uczniów pismem z 16 marca 2022 r. zwrócił się do Dyrektora z prośbą o przeniesienie syna do innej grupy językowej. Z pisma wynikało, że uzasadnieniem prośby były problemy na linii nauczyciel – uczeń – pozostali uczniowie; wskazano w nim również, że *pozostawienie syna w obecnej grupie zaburza pracę nauczyciela i naukę pozostałych uczniów, a także, że moje oraz syna starania oraz ponadprogramowa praca nauczyciela nie przyniosą raczej poprawy.*

Z dokumentacji szkolnej ucznia wynikało, że od września 2021 r. prowadzone były z uczniem rozmowy na temat stosunku do tego przedmiotu. Wychowawczyni 16 września 2021 r. zamieściła w dzienniku elektronicznym negatywną uwagę o braku podręcznika i zainteresowania lekcjami, kolejna uwaga – upomnienie – została odnotowana 29 września 2021 r. W listopadzie 2021 r. uczeń otrzymał naganę *Zespołu Wychowawczego* za lekceważenie obowiązków szkolnych i niewłaściwe zachowanie. Od września 2021 r. do marca 2022 r. nauczyciel przedmiotu zamieścił w e-dzienniku 12 uwag (10 negatywnych i dwie neutralne) dotyczących notorycznego nieprzygotowania do zajęć, nieprzynoszenia podręcznika i zeszytu ćwiczeń, nieodrabiania prac domowych, nieodpowiedniego (aroganckiego i wulgarnego) stosunku do nauczyciela. W uwadze z 14 grudnia 2021 r. wskazano,

że uczeń odmawia odpowiedzi ustnej, nie chce zgłosić się do odpowiedzi celem poprawy ocen, nie reaguje również na działania motywujące ze strony klasy, która namawia go do zgłoszenia się do odpowiedzi. W lutym uczeń został uprzedzony, że w kolejnym tygodniu zostanie zapytany z materiału omawianego na trzech ostatnich lekcjach, mimo to był nieprzygotowany w wyznaczonym terminie. W marcu 2022 r. w neutralnej uwadze nauczyciel podał, że na prośbę ucznia przesunął o tydzień termin poprawy pracy klasowej. W uwadze z 16 marca 2022 r. (negatywnej) nauczyciel zaznaczył m.in., że uczeń nie robi notatek i nie uczestniczy aktywnie w lekcji mimo negatywnych ocen częściowych. Decyzją byłej Dyrektorki uczeń został przeniesiony do innej grupy językowej od 21 marca 2022 r. Uczeń miał nieodpowiednią ocenę zachowania zarówno na I półroczu, jak i na koniec roku szkolnego 2021/2022.

(akta kontroli str. 682-683)

Szkoła zapewniła powszechny dostęp do informacji o sposobie składania skarg i wniosków poprzez zamieszczenie niezbędnych danych na ogłoszeniu w gablocie na korytarzu szkolnym (wskazano dni tygodnia i godziny, w których można składać skargi do Dyrektorki), a także poprzez uwzględnienie tej kwestii na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Szkoły w zakładce *sposoby przyjmowania i załatwiania spraw*.

(akta kontroli str. 770-772)

Statut Szkoły zawierał postanowienia dotyczące trybu składania skarg w przypadku naruszenia praw uczniów (wymóg art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy Prawo oświatowe). W szczególności, w § 59 wskazano, że uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodzice, mogą odwołać się od kar, nałożonych przez nauczyciela do Dyrektorki Szkoły, a od kar nałożonych przez Dyrektorkę Szkoły – do Kuratora Oświaty. Z kolei w § 61 wskazano, że uczniowi przysługuje prawo odwołania się od decyzji Dyrektorki w przypadku karnego przeniesienia do innej szkoły lub skreślenia ucznia z listy do organu wskazanego w pouczeniu zawartym w decyzji. W statucie Zespołu Szkół określono, że uczniowie mogą przedstawiać wnioski i opinie poprzez swoje reprezentacje Dyrektorki i Radzie w formie pisemnej lub ustnej (§ 28 ust. 4), ustalono tryb odwoławczy uczniów od uchwał i decyzji Rady, Rady Rodziców lub Samorządu Uczniowskiego oraz Dyrektorki Zespołu Szkół (§ 28 ust. 6) oraz sposób rozstrzygania sporów wynikłych pomiędzy nauczycielami i uczniami (§ 28 ust. 7).

(akta kontroli str. 56-143)

Z wyjaśnień złożonych przez czterech nauczycieli, Dyrektorkę, byłej Dyrektorkę oraz pedagoga wynikało, że tworzenie wewnątrzszkolnych zasad oceniania jest potrzebne, a status tego dokumentu w Szkole jest wysoki. Wskazywano, że dzięki temu dokumentowi zwracana jest większa uwaga na uzasadnianie ocen dla ucznia, przekazywanie mu informacji zwrotnej. Wśród czynników mających wpływ na kształtowanie WZO wymieniano jako najważniejsze: podstawę programową nauczania, wymagania egzaminacyjne, wyniki ewaluacji wewnętrznych, wnioski rad pedagogicznych, zdanie uczniów i rodziców. Zdaniem Dyrektorki, WZO nie jest stuprocentowym gwarantem sprawiedliwej oceny, choćby ze względu na sposób interpretacji niektórych zapisów. Podał on przykład sporu w kwestii oceny za aktywność – część nauczycieli uważała, że za aktywność można postawić jedynie bardzo dobre i dobre oceny, a część twierdziła, że uczeń niewykazujący aktywności na zajęciach może być oceniony negatywnie. Dyrektorka wskazała, że sytuacje sporne w interpretacji WZO są rozwiązywane podczas spotkań Rady.

Zdaniem większości, ocenianie w Szkole jest niezbędne, a prowadzenie szkół bez ocen nie jest sensowne, chociaż podkreślano, że system wychowawczy szkoły nie powinien wpływać na ocenianie postępów edukacyjnych uczniów. Stosowanie ocen ważonych przez większość było krytykowane, gdyż uniemożliwia otrzymanie oceny

semestralnej wyższej w przypadku, gdy uczeń otrzyma tylko jedną ocenę słabą, ale z wysoką wagą, nawet jeśli zostanie poprawiona. Nauczyciele wskazywali na trudności z wystawieniem oceny z przedmiotu lub zachowania uczniowi. Jedna z nauczycielek wskazała trudną sytuację związaną z wystawieniem oceny z zachowania, kiedy trzej uczniowie złamali postanowienia statutu Szkoły, otrzymali nagany Dyrektora i zgodnie z WZO musieli otrzymać naganne oceny z zachowania na koniec roku. Wskazała ona także, że trudne sytuacje związane z wystawieniem rocznej oceny klasyfikacyjnej zdarzają się często, a najtrudniejsze dotyczą wystawienia oceny niedostatecznej – potwierdzali to także inne nauczycielki. Jedna z nich wskazała na konieczność wystawienia niedostatecznej oceny klasyfikacyjnej uczniowi, który musiał pracować, aby utrzymać siebie i rodzinę.

(akta kontroli str. 690-747)

W sprawie prowadzenia diagnoz na początku nowego etapu kształcenia nauczyciele w większości wskazywali, że często istnieją rozbieżności między wynikami ze szkoły podstawowej i testu diagnostycznego. Jedna z nauczycielek matematyki podała, że wyniki diagnozy są niższe, niż wyniki egzaminu po szkole podstawowej, co wynika z dłuższego odstępu czasu od pisania egzaminu i powtarzania oraz utrwalania wiedzy przed egzaminem. Wskazała ona także, że częste są sytuacje, że uczniowie ze średnimi wynikami na egzaminie po szkole podstawowej nie potrafią wykonać prostych działań na ułamkach. Inna nauczycielka wskazała także na zawyżanie ocen w szkole podstawowej. Nauczycielka matematyki podała, że analiza ocen z ósmej klasy, egzaminu i diagnozy w większości przypadków wskazuje zbieżność. Sytuacje, kiedy są dobre oceny z ósmej klasy i wynik diagnozy, a słaby wynik egzaminu można wytłumaczyć chwilową niedyspozycją lub stresem egzaminacyjnym, natomiast jeśli najlepsza ocena jest na koniec szkoły podstawowej, a pozostałe dużo słabsze, przyczyną może być skupienie na ocenach bieżących, bez utrwalenia wiedzy na dłużej, co negatywnie wpływa na dalszą naukę matematyki. Z wyjaśnień wynika, że wyniki diagnozy są dla nauczyciela przede wszystkim informacją o stanie wiedzy oraz możliwościach uczniów w danej klasie, co przekłada się na dobór form i metod pracy, a także daje wskazówkę, na które partie materiału należy zwrócić szczególną uwagę.

(akta kontroli str. 699, 707-708, 715, 723-724, 734-735, 741)

W odniesieniu do klasy I Liceum wynik procentowy z egzaminu ósmoklasisty z matematyki uczniów z oceną dopuszczającą na świadectwie (10 uczniów) mieścił się w granicach od 24% do 60%, a ich wynik z diagnozy – od 4% do 56%. Uczniowie z oceną dostateczną na świadectwie (15 uczniów) z egzaminu ósmoklasisty uzyskali od 16% do 80%, a z diagnozy – od 0 do 72%. Uczniowie kończący szkołę podstawową z oceną dobry (sześć osób) na egzaminie ósmoklasisty otrzymali od 24% do 84%, na diagnozie – od 20% do 40%. Jeden uczeń z oceną bardzo dobrą na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej na egzaminie ósmoklasisty otrzymał 84%, nie pisał diagnozy³².

Analizując wyniki diagnozy nauczycielka wskazała m.in. na następujące przykłady:

- ucznia z oceną dopuszczającą na koniec szkoły podstawowej, z dobrym wynikiem na egzaminie (56%) oraz na diagnozie (56%) ze śródroczną oceną dobry;
- ucznia z oceną z oceną dostateczny na koniec szkoły podstawowej, z wysokim wynikiem na egzaminie (80%) oraz na diagnozie (72%) ze śródroczną oceną dobry;
- a także dwóch uczniów, którzy diagnozę napisali na 12%, a otrzymali oceny śródroczne dobry.

---

³² Diagnozy nie pisał także jeden uczeń z oceną dopuszczającą na świadectwie oraz dwóch uczniów z ocenami dostatecznymi.

(akta kontroli str. 859-860)

Nauczycielki języka angielskiego wskazywały na duże zróżnicowanie wyników egzaminu ósmoklasisty i wyników diagnoz. Uczniowie otrzymali od 11% do 84% maksymalnej liczby punktów (pierwsza grupa językowa) i od 13% do 95% (druga), a wyniki diagnoz mieściły się w przedziałach odpowiednio od 20% do 57% i od 27% do 78% (również w odniesieniu do maksymalnej liczby punktów). Wskazywały, że wyniki diagnozy niewiele odbiegały od wyników egzaminu, w większości się pokrywały; ale wyniki z egzaminu ósmoklasisty i ocena na zakończenie szkoły podstawowej z przedmiotu nie wykazywały, w odniesieniu do dużej części uczniów, takiego powiązania. Jedna z nauczycielek wyjaśniła, że wiąże się to zapewne z zawyżaniem ocen na koniec klasy ósmej w celu uzyskania wyższej średniej na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej.

(akta kontroli str. 846-854)

Wyniki testu diagnostycznego z języka polskiego mieściły się w przedziale od 0% do 39% maksymalnej liczby punktów. Ich analiza w odniesieniu do wyników egzaminu ósmoklasisty wykazała m.in., że dużej części uczniów prawdopodobnie zawyżono oceny z tego przedmiotu na koniec szkoły podstawowej, gdyż ocena końcowa różniła się istotnie od wyników egzaminu i wyników diagnozy szkolnej.

(akta kontroli str. 855-858)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Dyrektora w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Dostosowanie postanowień statutu Szkoły dotyczących oceniania wewnątrzszkolnego do obowiązujących przepisów oświatowych w sposób eliminujący stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości.
2. Podjęcie działań w celu usunięcia niespójności pomiędzy przedmiotowymi zasadami oceniania a statutem Szkoły.
3. Wyeliminowanie z przedmiotowych zasad oceniania z chemii, języków obcych, podstaw przedsiębiorczości i edukacji dla bezpieczeństwa zapisów niezgodnych z przepisami oświatowymi.
4. Zapewnienie oceniania form aktywności uczniów na zajęciach z wychowania fizycznego zgodnie z PZO.
5. Ocenianie prac pisemnych z matematyki zgodnie w zasadami przyjętymi w PZO.
6. Wyznaczanie egzaminów klasyfikacyjnych, o których mowa w art. 164 ust. 3 Prawa oświatowego z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia w sprawie przechodzenia uczniów do innych szkół.
7. Formalne powoływanie komisji egzaminacyjnych do przeprowadzenia egzaminów klasyfikacyjnych.
8. Informowanie uczniów i ich rodziców o wynikach matur próbnych i diagnoz w formach zalecanych przez władze oświatowe i dyrektora CKE.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce,   kwietnia 2023 r.

Kontroler
Violetta Nowak
Główny specjalista kp.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis

Kontroler
Iwona Reznier
Doradca ekonomiczny

.....
podpis